Vol. 103

15-3-47

R. No 7116

తాడిపత్రి [illegible]

Restored in 1943-44 from a mss of Mackenzie Collection No 15-3.47 by Sri [illegible]

Begun on 2-11-43.

కసుబా తాడిపర్తి కైఫియ్యతు

1 పూర్వమందు పినాకినీ ద్రావిడదేశమందు అగస్త్యుల శాపంచేత దుర్గంధినిఅయి తదనంతరం అగస్త్యులను ప్రార్థన చేసి వారి అనుమతి ప్రకారం నందికొండయం దు కేశవస్వామిని గూర్చి తపస్సు చేసినందున ఆ కేశవస్వామి ప్రత్యక్షమయి నతరు వాత యీ పినాకిని మనవి చేస్తున్నది. నాకు అగస్త్యుల శాపం వచ్చినది. ఈ శాప విమోచనం యేలాగున అవుతూవున్నది. అని మనవి చేయగా వారు కృపచేసి శలవు యిచ్చినది నీవు యీ నందికొండ పాదములయందు వుద్భవించి వుత్తర వాహినిపై అనేకరుషీ ఆశ్రమాల సమీపమందు ప్రవహించి సకల క్షేత్రము లయందున్ను సమ్మిశ్రమంగా విశ్రమించి సముద్రగామిని అయి సమస్త ఋషీశ్వ ళ్ళు స్నానపానాదులు చేసే యోగ్యత్వంగా వుత్తరవాహిని అయితే నీ శాపవిమోచనం

2 అవుతూవున్నది. అని కేశవస్వామివారు అనుజ్ఞ యిచ్చిరిగనుక ఆ ప్రకారంగు నకే శవస్వామి పాదములయందు వుద్భవించి వుత్తరవాహిని అయిప్రవహించినది అగస్త్యు యీ నదికి వృద్ధ పినాకిని అనేపేరువచ్చెను. అక్కడనుంచి అత్రి మహాముని ఆ శ్రమం సమీపాన వెళ్లి తూర్పు మూడు కోసులమీద భైరవక్షేత్రం మొదలయిన క్షేత్రములయందు వున్న ఋషులు నిత్యము స్నానపానాదులు చేయుచూ వుండగా అక్కడనుంచి తూర్పు రెండు కోసులమీద వున్న వ్యాసతీర్థానకు వచ్చి యుండ్ను వుత్తరం ఆరు కోసులమీద వగవన్నితమ్మనవలయాచలము మొదలుకొం డన గౌతమ ఋషులు వుండేవారున్ను అనేక ఋషులతో వ్యాసతీర్థం పినా కినీ తలసిన జాగాన స్నానము చేసి, తపస్సు చేసుకొని ఆశ్రమాన కుడిపోతూవుం దురు. అక్కడనుంచి తూర్పు ఆరు కోసులమీద తుంజావతి అనే పేరుగల నగ

గపతిక్షేత్రమందు వుత్తరవాహినిఅయి ప్రవహించినందున యీస్థళమ్ము మహా
ప్రసిద్ధమున్ను, యీస్థళమందు శింగరిభట్లు అనే ఋషి తపస్సు చేస్తూ వుండెను.
3 ఇందుకు పూర్వకోణసన్నిహితమందు వజ్రగిరి అనే కొండవున్నది. ఈ కొండకు అర్ధకోసు
నెపెన్నిన వుత్తరభాగాన ప్రవహించి, పూర్వముఖాన కోసులమీద నీలగిరిపర్వ
తాన్ని ప్రదక్షిణముగాను కొని భాస్కరక్షేత్రమందు తిరిగి వుత్తరవాహినిఅయి ప్రవ
హించెను. ఈస్థళము భాస్కరక్షేత్రముఅని ప్రసిద్ధివున్నది. పూర్వం పరశురా
ములవారు యీ భాస్కరక్షేత్రమయిన నీలగిరిపర్వతమందు తపస్సు చేస్తూవుం
డెరు. ఈపర్వతాన్కు దక్షిణం రెండుపర్వులు వెళ్ళపున తాటివనం విస్తారంగావుండె
ను. ఇందుకు వుత్తరం వగకోసుమీద వగగుట్టవున్నది. ఈగుట్టకు వుత్తరం కోసు
మీద యంత్రముల కొండవున్నది. ఈకొండ [illegible] వగ కోన [illegible] యంత్రములు
నవెంకటపస్యారు చేస్తున్నది. ఇందుకు పూర్వం కోసుమీద భైరవకోనవున్నది.
ఈకోనము మధ్యను [illegible] మార్గం [illegible] వున్నది. ఈకోనము [illegible] మధ్యమా
నవగ నీళ్ళచెలమె భైరవుని వద్దనుండి వున్నదిగన్క యీకోనము భైరవకోనము
అని ఇక్కడి జనులు అక్షరం [illegible] తెలియక యీకోనము అని చెప్పినారు. ఇం
4 దుకుపూర్వం అరకోసుమీద యంత్రముల కొండ [illegible] మార్గం [illegible]
వున్నది. గన్క యీకొండ కోనముల [illegible] వరదంతి వున్నది. ఇందుకు పూర్వం కోసుమీ
ద యీ యంత్రముల కొండ [illegible] కోనవున్నది. యీకోన [illegible] దేవ [illegible]
నెల్లు, గుమ్మాయి బుగ్గ వుద్భవించి యీవుదకం ప్రవహిస్తూ వున్నందున యీస్థళమం
దు ఋషులు తపస్సు చేస్తూవున్నారు. అని జనులు అనుకుంటూవుండురు. ఈ
కోనకు పూర్వం యీ యంత్రముల కొండ [illegible] కోన [illegible] వుండగా, [illegible]

ఋషులు తపస్సు చేస్తూ వుండురు. యేడు కోసుల పరియంతరం కోనలు, కో
నలు, ఋషి ఆశ్రమాలు వుండె. అగస్త్య ఋషి ఆశ్రమము వున్నది. ఈ అగస్త్యు
ల ఆశ్రమానకు తూర్పు అయిదు కోసుల పరియంతరం యీ యత్రమలపా
య్యిది. ఈ పినాకినీ, నీలాద్రి పర్వతాన నుంచి అగస్త్యుల ఆశ్రమానకు పోయి తా
వలపాయ్యేదానికి మార్గము దయ చేయవలెనని అగస్త్య ఋషుల ప్రార్థన
చేసినందున వారి త్రిలింగం తెరలా వచ్చి తమ చేతి దండము చేత కొండ మీద కొట్టి
5 మార్గం యేర్పరచి యిచ్చినారు. ఈ స్థళమందే చిత్రావతి అనే నది వచ్చి సంగమము
అయినది. ఈ పినాకినీ, చిత్రావతీ, రెండు నదులున్ను బహువడిగా వచ్చి అధ్భుతా
కాశం గా ప్రవాహ అయినందువల్ల నుప్రవాహం వడి చేత కొండ రెండు భాగా
లుగా యేర్పడినందున దీనికి గండి అనే పేరు నిర్మాణం అయినది. ఈ పినాకినీ చిత్రా
వతీ రెండు నదులున్ను తూర్పు యిరువై కోసుల మీద పుష్పగిరి సమీపాన
సంగమము అయిన నదులకు ముక్తి వగటి. పాపఘ్ని వగటి. యిందు వగ
నదీ పుభయము పంచనదులు, సంగమము అయి సముద్రగామి అయినది.
ఈ అగస్త్యుల ఆశ్రమం మొదలు చేసుకొని పశ్చిమాన యీ యెత్రమల కొండ సువు
న్ని ఋషులు యావత్తు భాస్కర క్షేత్రమందు పినాకినీ తీరవాస నీలాద్రిగుహాం
దు తపస్సు చేస్తూ వున్న పరశురాముల వారి వావుకు నిత్యము వచ్చి
దర్శనం చేస్తూ నివారి అనుమతి ప్రకారం తమ తమ ఆశ్రమాల్కు పోతూ వుం
దురు. మరి కొంత కాలానకు పరశురాముల వార పక్షము సముద్ర తీరాన్ను
కి వచ్చే సమయమందు సమస్త ఋషులు వచ్చి వుండగా ఆ ఋషులు సమస్త
మందు యీ నీలాద్రి పర్వతం కొంత స్థళము వదరంపే యించి

ప్రతిష్ఠచేసి, శ్రీ బుగ్గరామేశ్వరుడు అనే పేరున నిర్మాణము చేసినారు. అని పురాణ ప్రసిద్ధము. పినాకినీ మాహాత్మ్యములోను వున్నది. శ్లోకము॥

॥శ్లో॥ జామదగ్నేన రామేణ లింగమత్ర ప్రతిష్ఠితమ్।
ఇదానీమపి తల్లింగం భువి తిష్ఠతి భూమిపాః॥

ఈ ప్రదేశమునందు ఒక బావి వున్నది. ఈ పరశురాములవారు తపస్సు చేస్తూవున్న గుహాయందు రామపాదము వున్నది. ఈ రామపాదాన్ని స్పృశిస్తూ ప్రవాహిని అయిన పినాకినీ నదిలో పశ్చిమంగాను వున్న గుండుమీదను రుద్రపాదాలు రెండు వున్నవి. గయ్యాయాస్థ క్షేత్రము వలె ప్రసిద్ధము అయినది. ఈ ప్రకారంగా పరశురాములవారు, భాస్కరక్షేత్రం పినాకినీ తీరవాసమందు తపస్సు చేస్తూవుండి, కొంతకాలము జరిగిన మీదట సముద్రతీరాన్ని పోయిరి. మరి కొంతకాలానికి ద్వాపరయుగమందు యీ పినాకినీ తీర భాస్కరక్షేత్రమందు దక్షిణ భాగాన తాటివనములు విస్తారంగా వుండినందున అరణ్యమయివుండగా. యీ అరణ్యములో వగైరా తమ్ముడు వాసము చేసుకుని, తాటిగుడిసెలు వేసుకుని, యీ అరణ్యములోను వున్నప్పుడు కాలసంహారంచేసి యుండినందున యీ పల్లెకు తాళ్ళపల్లె అనే పేరు నిర్మాణము అయినది. ఈ ప్రకారం కొంతకాలము జరిగిన మీదట శ్రీ విద్యారణ్యస్వాములవారు పంపాతీరమందు తపస్సు చేస్తే తపస్సిద్ధి అయిన మీదట వక్షపట్టణం నిర్మాణము చేయవలెనని యోచన చేసి పట్టణం నిర్మాణం చేసినది. ॥శ్లోకము॥

॥శ్లో॥ నాగేష్వార్క్ష్మమానశతే యుగే శాలివాహనజాతే
ధాతుర్వర్షే సుగుణచరితే మాసి వైశాఖనామ్ని

శుక్లేపక్షే సూర్యవారశ్చ స్వోచ్చలగ్నే సప్తమ్యాం
శ్రీవిజయనగరో నిర్మితో నిర్మవేంద్రైః ॥

ఈశ్లోకార్థము ప్రకారము శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౨౫౮ అగు
నేటి ధాతునామ సంవత్సర వైశాఖ శు॥ ౭ ఆదిత్యవారం సుభముహూర్తంది
ష్టరుషచేసి తనతప[illegible]రి ఎంచి స్తంభప్రతిష్ఠచేసి, నగరం సాంగంగాను
ప్రతిష్ఠించి, ఆనగరాన్ని విద్యానగరం అనేపేరు నిర్మాణంచేసి తాము సింహాసనా
రూఢులయి ప్రభుత్వము చేస్తూవున్నకాలమందు వగ బ్రాహ్మణుడు అయిన నారా
8 యణభట్లు దరిద్రుడయి దేశసంచారార్థము కుటుంబసమేతంగా పూర్వసీమనుంచి
వచ్చి యీస్థళమందు పినాకినీతీరం బహురమ్యంగావున్నది దని మనసా యోచన
చేస్తూని యిక్కడనుంచిపోయి శ్రీవిద్యానగరీ రాజధాని అయిన శ్రీవిద్యారణ్యస్వా
ములవారి తావుకుపోయి వారితో మనవి చేస్తున్న వివరము—

స్వామి నేను దరిద్రుణ్ణి నాకు కుటుంబ
రక్షణకు ఆధారంలేదు. దేశసంచారం కుటుంబసమేతంగా వచ్చినా నని మ
నిచేస్తున్నందున. శ్రీవిద్యారణ్యస్వాములవారు బ్రాహ్మణునికి [illegible] దత్తప్రత్యయం
[illegible]ప్రాగ్దేశమందు పినాకినీతీర భాస్కరక్షేత్రమందు వగపల్లెవున్నది. ఆపల్లెలో
కిరాతకులు వాసంచేస్తూనివున్నారు. నీవు ఆస్థళమందు చేరి, అక్కడ వగదేవా
లయమును ప్రతిష్ఠించి, నీకుటుంబసమేతంగా వగయిల్లుకట్టుకొని వుండగా
ముందర ఆగ్రామం విస్తారం అవుతూవున్నది. అని అనుజ్ఞ యిచ్చి పంపించినం
దున ఆబ్రాహ్మణుడు యీంపాల్లపల్లె స్థళానకు వచ్చి, యిక్కడ వాసంగావున్నాకి
రాతకులు పిలిచి, యీనదీతీరమందు వగ దేవాలయం కట్టిస్తూ వున్నారు [illegible]

అని చెప్పి అదేప్రకారం శిలామయము ప్రతిష్ఠించి, ఆదినారాయణమూర్తి అనేవి
ష్ణుప్రతిమను ప్రతిష్ఠచేసి, యీ దేవాలయానకు దక్షిణ భాగమందు నాల్గుబా
తలమీద ఆంజనేయస్వామికి వగ శిలామయము ప్రతిష్ఠించి, ఆంజనేయుల ప్రతి
9 ష్ఠ చేసిన తదారభ్య కిరాతకులు యీయనకు వశవర్తులయి, ఆ బ్రాహ్మణునివ
దశానా విశ్వాసంగా నడుచుకుంటూ వుండినందున తాటిచెట్లు కొట్టించి భూ
మి కొంత చదరం చేయించి, దేవాలయము అంచున నాల్గు బ్రాహ్మణులకు యిం
డ్లు కట్టించి, దేవునికి పూజ్య నైవేద్యము బ్రాహ్మణులచే చేస్తూ కొన్ని దినములు జరిగిన
పిమ్మట బోయవాండ్లు సహా కట్టుకొన్న పల్లెకు తాళ్లపల్లె అనే పేరు నిర్ణయము
అయి వుండెను. మరి కొంత కాలాన్కు శ్రీ విద్యారణ్యస్వాములవారు చంద్రవంశో
త్తములయిన హరిహర బుక్కరాయులవారి మీద బాలాతపము చేసి విద్యానగర పట్ట
నము అధికారము యిచ్చి రత్నసింహాసనారూఢులు చేసి, పూర్వదక్షిణ పశ్చిమోత్త
రం యీ నాల్గు దిక్కులకున్ను పేరు ప్రఖ్యాతం అయి, బహు విస్తారం సేమతు ప్రభు
త్వం చేస్తూ మూనూరు సంవత్సరాల పర్యంతరం పేరుమో వంశము వారు రా
జ్యభారము చేస్తూ వుండవలసినది. అని స్వాములవారు యీ రాయలవారి మీద దయ
యచేసి, పట్టము స్వాధీనము చేసిరి. ఈప్రకారము కొన్ని దినములు జరిగిన పి
మ్మట విద్యారణ్యస్వాములవారు శిద్ధి పొందిరి. తదారభ్యం విద్యానగరం అనే
కున్ను రాజధాని అయిన రాయలవారికి మహారాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర
శ్రీ వీరప్రతాప హరిహర బుక్కరాయలు ప్రౌఢదేవ మహారాయలు, అని బిరుదా
10 వళులు, ప్రఖ్యాతంగా రాజ్యభారం చేస్తూ వుండగా ఆ కాలమందు యీ తాళ్ల
పల్లెలో వున్న నారాయణ బట్లు వారు అగ్నిష్టోమము చే[illegible]

అయి, శ్రీవిద్యానగరము రాయలవారి తావుకు పోయి, తమకు విద్యారణ్యస్వాము
లవారు దయచేసిన వర్తమానము సవిస్తారముగా విన్నవించినందున రాయలవా
రు యీ బ్రాహ్మణుని మీద దయచేసి, యీ తాళ్లపల్లె అగ్రహారముగా
కుశలవయి ఇప్పించినందున అనుభవిస్తూ వుండిరి. ఆ కాలమందు అ
గస్త్యగోత్రులయిన నేపద్దిభట్లవారు వలయమాచలపర్యతాన్ని వారుణభా
గమందు మూడుకోసుల మీద వున్న మామిడూరు అనే గ్రామమందు వాస
ముచేసుకొనివుండిరి. ఈ పెద్దిభట్లవారికి నలుగురు కుమాళ్లు కలిగివుం
డగా బహుకుటుంబులు అయివుండురు. ప్రథమపుత్రులు మామిడూరిలో
ను నిలిచిరి. చిక్కిన ముగ్గురు పురుషులు వచ్చి నిడ్డూరు అనే గ్రామమునందు వగ
పురుషుడని నిలిచెను. కడవాయి ద్వరు పురుషులు యీ భాస్కరక్షేత్రం పినాకి
నీతీరమందు వున్న తాళ్లపల్లెలో చేరివుండగా యీ పల్లెకు అగ్రహారీకుడు అ
యిన నారాయణసోమయాజులు వారు. యీ అగస్త్యగోత్రులయిన యిద్దరు
11 పురుషులు అయిన దేవరయ్య, పాపరసయ్య గారిని నిలుపుకొని యీ అగ్రహారా
న్ని సాగుబడి చేసుకొని, దశపత్రము వ్రాసుకొని వుండేలాగున నిష్కర్షచేసి,
గ్రామపాయాన్ని కొంత భూస్వాస్థ్యము ఇచ్చినందున కాలక్షేపము చేసుకొని
వుండిరి. తదనంతరం విద్యానగరంపట్ణమందు బుక్కరాయలవారు పృథ్వీ
సామ్రాజ్యం చేస్తూవున్న కాలమందు యీ సమాయముల వ్యవహారం విచా
రించేనిమిత్యం జిల్లెళ్ల చలపతిరాజు గారు ఇప్పించినందున యీ తాళ్లప
ల్లెకు తూర్పు మెన్నిది కోసుల మీద చిత్రావతి, పినాకినీసంగమము అయినందు
న ఆ జాగాకు గండి అనే పేరు కలిగివుండగా తూర్పు కొండ మీద [illegible]

విస్తారగాను దొనేలు మొదలు యినవి వుండి మెంచంపాటి గ్రామం వుండినందున
యీ చలపతి రాజు గారు యీ గండి అనే జాగా చూచి, బహురమ్యంగాను
వున్నది అని, విస్తారం చేయించేనిమిత్తమై తోయి తప్టించి స్థళం చేసుకొని యీ
సీమా మూలు వ్యవహారం చేస్తూవున్నప్పుడు యీ తాళ్లపల్లె గ్రామానికి వుత్తర
భాగమందు వగమోసు మీద వున్న గ్రామమందు జి[illegible]రమణ రాజు వగైరే
వాలయం ప్రతిష్టించి, కేశవస్వామి అనే విష్ణు విగ్రహం ప్రతిష్ఠ చేసినారు. ఈ కేశవ
స్వామి దేవాలయానికి దక్షిణం యిరువై బారల మీద జిల్లేళ్ల బాల రాజు గారు
అక్కడ వగ బుగ్గ వుండగా ఆ బుగ్గ బుట్ట యించి తీయించి విస్తారం చేసి, ఆ బు
గ్గ నుంచి తూర్పు వగమోసు మీద కాల్వ విస్తారంగాను త్రవ్వించి, యీ కాల్వ కింద
వర్రి మాగాణి విస్తారంగా చేయించినందున యీ కాల్వకు బాలరాజు కాల్వ అనే
పేరు తవిగెను. ఆ కాలమందు యీ తాళ్లపల్లె అగ్రహారము లోను వున్న దేవరయ్య
వాబరసయ్య గారు శ్రీ విజయనగర పట్నానకు పోయి, అక్కడ ప్రధానిపట్నం
చేస్తూవున్న చిక్కప్పోడియయ్య వారి దర్శనం చేసుకొని, రాజాధిరాజ రాజపర
మేశ్వర శ్రీ వీరప్రతాప వారివార దేవరాయల వారితో యీ తాళ్లపల్లె వర్తమా
నము యావత్తు మనవి చేసి, యీ తాళ్లపల్లె గ్రామానకు తరిణోక మిరాశి [illegible] చేయరు
చేస్తువచ్చి వివరము. నందవరీకులయిన దేవరయ్య, వాబరసయ్య గారికి రెండు
భాగాలు, ఆరువేల వెంబులయ్య గారికి వగ భాగం, యీ ప్రకారం మూడు భా
గాలు పూర్వ రచుకొని, ముగ్గురున్నూ కూడా యీ తాళ్లపల్లె గ్రామానికి వచ్చియీ
గ్రామానికి రెడ్డి మిరాశి. గుత్తి రెడ్డి పెద్ద తిప్పారెడ్డి ౧ కే దిరినుంచి వచ్చిన నారసిం
హుడు అనే వాడు ౧ యీ యిద్దరిని నిష్కరుషచేసి, యీ గ్రామానకు దక్షిణ [illegible]

ముందువున్న భూమియందు పంచి సాగుబడి విస్తారంగా చేయించి [illegible]
ముందు ఆయగారుండ్లు [illegible] కుడువేసినారు. తదనంతరం [illegible] యందు
యీ సీమా మూలం కాంచ్యాధారంగా చూస్తూవున్న జిల్లెళ్ళ చలువతిరాజువారు
వ్యవహారం చేస్తూవుండగా జిల్లెళ్ళవారిని అనుగుండు రాజ్యానకు వచ్చి విద్యా
13 నగరం కాయలవారు, యీ రాజ్యానకు సంబంధించిన రాఘవరాజు గారికి
గుత్తి ఘండికోట [illegible] వ్యవహారం యిచ్చి పంపించినందున ఆ రాఘవరాజు
గారు దేశంలోకి వచ్చి, యిక్కడవున్న తాళ్ళపల్లె గ్రామం విస్తారంగా వుండే
సి, యీ పినాకినీ నదిప్పడ్డన రంగస్వామి దేవాలయం కట్టించి, ఆ దేవునికి పూ
జనైవేద్యాలు సరకారు నుంచి నడిపిస్తూవుండి పూజకు వగబ్రాహ్మణ్ణి నియమిం
చివుండగా ఆ బ్రాహ్మడు బ్రాహ్మణాచార ప్రకారం పూజ చేస్తూ వుండగా యీ
తాళ్ళ మందే గుత్తిలో వున్న యర్రమరాజుగారు యీ తాళ్ళపల్లె తమకు
కొంసున్నిర మీద యర్రమలకొండను వున్న కోనలో బుగ్గ ఉత్పత్తి అయి
ప్రవాహం పారుతూ బహు రమ్యంగా బుగ్గ క్షేత్రమయిన జాగా గనుక
కోనలో దేవాలయం కట్టించి రంగస్వామి ప్రతిష్ఠ చేయించినారు. తద
నంతరం కొంతకాలం జరిగిన మీదట విద్యానగర పట్టణమందు ప్రౌఢదేవరాయ
లవారు రాజ్యాధికారం చేస్తూ వున్న కాలమందు యీ రాజ్యానికి [illegible]
ప్పానాయడ్ల మొత్తదారు [illegible] నందు నల్లవిమ్మా రాయుడు యీ దేశంలో
కి వచ్చి గుత్తి ఘండికోట [illegible] నిరాజ్యం [illegible]
యీ తాళ్ళపల్లె కొల్లారు కొంసున మీద వాయవ్య భాగమందు వుండే
కి ఆ నే గ్రామమందు జాగా [illegible]

జరిగిన మీదట యెండకి లోనైకాలము ఆయెను. యీయన కుమారుడు రామలిం
14 గానాయడు రాయలవారి శలవు ప్రకారం వ్యవహారము చేస్తూ యీ తాళ్లపల్లె అనే
గ్రామమునందు పెదవీరరాఘవరాజుగారు కొంత బస్తి చేసి రంగస్వామి దేవాలయము
న్ని కట్టించి వుండగా ఆ దేవాలయము పెదలు చేసుకొని తూర్పు యింకొ గ్రామం
విస్తారంగా కట్టించి బస్తి చేసి తాడిపర్తి అనే పేరు పెట్టి యీ గ్రామాన్ని ఆగ్నేయభా
గమందు పగకోట కట్టించి ఆ కోటలో నివాసము చేసుకొని వుండిన కాలమం
దు తమ పేరు శాశ్వతంగా వుండేటట్టుగా యీ తాడిపర్తి నైరుతి భాగమందు
నాల్గుకోసుల మీద రామలింగానాయని పల్లె అనే గ్రామము కట్టించినాడు. త
దనంతరం పరశురాముల వారిచే ప్రతిష్ఠితమయిన రామేశ్వరలింగము అం
తర్ధానముగా వుండి రామలింగానాయని వారు ప్రభుత్వము చేస్తూ వుండగా యీ
నాయని వారి ఆవులు పినాకినీ తీరమందు నీలాద్రి పర్వతం చుట్టూ బహు అరణ్యం
గా వృక్షాలు పెరిగి నల్లగుండ్లు వగైరా విస్తారంగా వుండగా యీ అరణ్యములో నా
యనివారి ఆవులు మేపుకొని యిందులో దక్షిణం యెంబై బారల మీద ఆవుల్ని వగ
దొడ్డి నిర్మాణము చేసుకొన్ని నిత్యమున్ని యీ నీలాద్రి గుట్టను ఆవులు మేసిన
ది. లోపు దత్తం త్రాగి దొడ్డి చేరే లాగున వగ గొల్లవాళ్ళు నిష్కరుష చేసి వుండగా
ఆ యావులు పైకి వచ్చే యావు నిత్యమున్ని నీలాద్రి గుట్టకు పోయి, పూర్వమం
దు పరశురాముల వారు ప్రతిష్ఠ చేసిన లింగం చుట్టూ పుట్ట పెరిగి వుండగా
15- ఆ పుట్ట తావుకు యీ యావు పోయి, నిల్వబడితే పుట్టలో నుంచి యీ క్షీరము
డు యీ ఆవు పాలు పానం చేస్తూ వుండును. ఈ మర్యాదను నిత్యమున్ని జరు
గుతూ వున్న కాలమందు ఆవు యికాంచె గొల్లవాడు యీ ఆవు [illegible]

యియ్యని అర్థము తెలిసి ఆవును తన పెట్టుకొని శానా దినములు తనవేతజ
రిగెను. ఇట్లా కొన్ని దినములు జరిగిన పిమ్మట ను ఆకాలమందు యీ ఆవు రా
మేశ్వరుడు వున్న పుట్ట మీద నాల్గు తట్లా కాళ్లు పెట్టి కొని వుండగా ఆ సమయ
మందు స్తన్యపానము చేస్తూ వున్న యీశ్వరుని జూచి తన చేతి గొడ్డలితో
పుట్టని విసిరివేసినందున తగిలి తగలనట్టుగా పుట్టలోకి చెరబడి పోయెను. ఆ
వు యీవలికి వచ్చెను. ఆ రాత్రి రామలింగా నాయని స్వప్నమందు శ్రీరామేశ్వ
రుడు వచ్చి నేను బహుకాలాన నుంచి యీ నీలాద్రి గుట్టను పుట్టలో నుండి యీ
ఆవుపాలు పానము చేసుకొని వుండగా మీ గొల్లవాడు యీ దినము చూచి గొడ్డ
లితో వేసినాడు. ఈ పుట్టలో నుంచి నన్ను తీయించి దేవాలయము కట్టించి ప్ర
తిష్ఠ చేయించమని జరూరుగా మాపినందున మరునాడు వుదయాన సక
ల పురజనములతో పోయి, ఆ పుట్ట ఖలాయించి తీయించి చూచినందు
న రామేశ్వరలింగం విస్తారంగా తనుపడినందున విద్యానగరము రాయలవా
రికి యీ వర్తమానం వ్రాయించి పంపించిరి. రాయలవారి ఆజ్ఞ ప్రకారము సరకా
రు ద్రవ్యం ఖర్చు చేయించి, లింగనాచారి మొదలయిన కాసెవాండ్లను పనియిచ్చి, యీ
పినాకినికి జగతి కట్టి కట్టించి యిందు పశ్చిమము మూడు కోసుల మీద వజ్రగి
రి వుశింఘుని కొండ రాళ్లు కొన్ని యీ తాడిపర్తికి యీశాన్య భాగమందు పది
కోసుల మీద తలమంచిపట్నం రాళ్లు కొన్ని మలిపించి బండ్ల మీద రాళ్లు వేసు
కొని వచ్చే దానికి తనము వుత్తర భాగమందు మూడు కోసుల మీద యత్రమల
కొండను మార్గము యేర్పరచి బండ్ల మీదను రాళ్లు తెచ్చినారు. గనుక యీ
తనమంతు బండ్లతనుమల అని పేరు తెలిగినది. యీ ప్రకారము [illegible]

యందు రాళ్లు మళిపించి తెప్పించి దేవాలయము యేర్పరచి నూతనంగా ప్రతిష్టిం
చినారు. పశ్చిమ వుత్తరము గోపురాలు, దక్షిణ మహాద్వారగోపురమున్ను
ప్రతిష్టించి యీదేవాలయాన్కు పూర్వభాగమందు పరశురాములవారు నివా
సంచేసుకొని వున్న జాగాన రామపాదము వున్న చోటు దేవాలయము క
ట్టించి, ఆ దేవాలయములోను రామప్రతిమెను ప్రతిష్ఠ చేసినారు. యిందు
దక్షిణము మామిడివనము వేయించినారు. ఈ దేవునికి పూజ నైవేద్యాలున్న
రతారు తట్లునుంచి ద్రవ్యము యిచ్చి పూజ నైవేద్యాలు చేసే దానికి శివబ్రాహ్మ
ణులను నిష్కరుషు చేసి పరిచారకత్వాన్కు తంబళ్లవాండ్లను ఆరుగురి నిష్మం
చి యీ పరిచారకములు చేసే పనివివరం —

దేవున్కి పూలు దండలు కట్టేది. పుష్పవిగ్రహాల్కు అలంకారము చేసేది. పుష్ప
వం చేయించేది. దేవాలయం చక్కగా సమ్మార్జనం చేసేది. అఖండాలు కనుపె
17 ట్టుకొని వుండేది. శివలింగానికి శివబ్రాహ్మలు అభిషేకం చేసేది. నైవేద్యము చే
సేది. నిర్మాల్యం అయిన ప్రసాదం తంబళ్లవాండ్లకు యిచ్చేది. ఈప్రకారము తం
బళ్లవాండ్లు గ్రామములోను యిండ్లు కట్టుకొని వుందురు. శివబ్రాహ్మలు దేవాల
యము దగ్గర యిండ్లు కట్టుకొని వుందురు. ఈప్రకారము జరుగుతూ వుండ
గా యీగ్రామము పౌరోహితులు నిథనవాటి వెంకటసోమయాజులు అనే
బ్రాహ్మడు నిత్యమున్ను నదిలో స్నానము చేసుకొని, భాస్కరునిగూర్చి సహస్ర
నమస్కారాలు చేసుకొని, యీరామేశ్వరునికి నిత్యమున్ను మహాన్యాస పూర్వ
కంబుగాను యేకాదశరుద్రాభిషేకము చేస్తూ వుండగా ఆ బ్రాహ్మడు బహు
తపస్సుగా వున్న వర్తమానం నాయనివారు విని, ఆ బ్రాహ్మణ్ణి పిలిపించి

యీదేవాలయానకు యజమానుల్నిగాచేసి నిత్యోత్సవాలయందు మంత్ర
పుష్పం సమర్పించివుండమని నెమకముచేసినారు. ఇదిగాక మాఘ బ॥౯
ధ్వజారోహణముచేసి యీ॥బ ౧౦ రథోత్సవముచేస్తే పారువేటవుత్సవమ
తీర్థవిధితో నవదివసాలు వుత్సవముచేయించి, రథోత్సవము నిత్యముయే
మిఖర్చు అయినాసరకారునుంచి చేస్తూవుందురు. ఈప్రకారముజరుగుతూ
వున్నకాలమందు యీగ్రామము నుంచి మోబళేశ్వరుని దర్శనం నిమిత్తం
గర్భిణీమనిష్యి యీయత్రమలకొండ యెక్కలేక కష్టపడుతూవున్నందున
18 దర్శనము యిస్తే నిమిత్యము అవుబళేశ్వరుల్ని నేను వచ్చి యీయత్రమల
కొండలోనివాసస్థున్నాను. నాకు యీయత్రమలకొండమీద మధ్యభాగమ
నవగబుగ్గవున్నది. ఆస్థలమందు దేవాలయము కట్టించి, ఆబుగ్గకు కోనే
రు కట్టించమని యీ రామలింగనాయనివారి స్వప్నమందు చెప్పినందునను
ఆప్రకారము యీనాయనివారు నతలపరిజనములతోపోయి యీయత్ర
మలకొండలో మధ్యభాగమందు బుగ్గకు కోనేరు కట్టించి దానికి ప్రయ
త్నముచేసినందున ఆకోనేటిలో మోబళేశ్వరుడు తనుపడినవారువాల
స్థలమందు దేవాలయము కట్టించి మోబళేశ్వరుల్ని ప్రతిష్ఠ చేసినారుగనుక
యీకొండకున్ను, యీదేవునికిన్ని మోబళదేవరకొండ అనే పేరు॥ అదా
రభ్యము తలిగెను. యీప్రభుత్వములోనే నాయనివారి కుమారుడైన రాజగో
పాలమ్మనాయనివారు పేరుమీద యీతాడిపత్రికి నైరుతిభాగమందు రెం
డు కోసుల మీద వగపల్లె కట్టించి, ఆపల్లెపేరు రామలింగనాయనిపల్లె అని
పేరుపెట్టి వగదేవాలయము కట్టించి విష్ణుప్రతిమెను గోపాలస్వామని పే

రునిష్ఠురుషచేసినారు. ఈదేవళానికి పూజనైవేద్యాల్కురేగడిచేనుయెన్మిదితూ
ములచేనుయిచ్చినది. పూజచేసేదానికివగనంబివాణ్ణి నిష్ఠురుషచేసినారు.
ఈతాడిపర్తిగ్రామాన్ని యేటికొల్వూరామలింగానాయడు ఖాసాసరకారుద్ర
వ్యముఖర్చుచేసి, పశ్చిమానవగకోనసుమీదపినాకినిలో గోరకాల్వయేర్పరచి
19 తూర్పుగడ్డకాల్వత్రవ్వించి, యీకాల్వగ్రామాన్ని వుత్తరభాగానవెళ్లినదిమో
డ్డునచక్కగావచ్చి తూర్పుభూమికిపారివిస్తారంగావర్రిమాగాణి, రాగి, తో
టలు, వగ్గెరాసాగుబడివిస్తారంగాచేయించినారు. ఈప్రకారముకొంతకాల
ముజరిగినమీదటను, యీయనకొమార్తెగోవిందమ్మ అనే ఆయమ యీగ్రా
మాన్కి తూర్పుకోసుమీద వగపల్లెకట్టించి యీపల్లెకుదక్షిణము వగకుంట
కట్టించి, యీపల్లెలో ఆంజనేయస్వామిదేవాలయము నిర్మాణముచేసి, కుంట
వద్దనే వగచయిపేందులు పెట్టించి, ఘండికోటకువచ్చేపొయ్యే మార్గముగన్కయీ
మార్గములోను నీళ్లుతక్కువగాకుండావగబ్రాహ్మణ్ణి వుంచివుండెను. ఈగ్రామ
ము వ్యవహారము విచారించుకొని, చయిపేందులమీదనుపరామరికె తీస్కుంటూ
వుండేదానికి వస్త్రకేతయ అనేవాణ్ణి వుంచివున్నందున్న యీపల్లెకు వస్త్రకేతయప
ల్లె అనే నామధేయము కలిగెను. ఈప్రకారము కొన్నిదినములు జరిగినమీదటను
రామలింగానాయడు కాలము అయ్యెను. ఈయన కొమారుడు తిమ్మానాయడు
పెద్దవాడు అయ్యి విద్యానగరము రాయలవారి తావుకుపోయి కొన్నిదినములు
సముఖాన ఆశ్రయించుకవుండినందున రాయలవారు దయచేసి ఘండికో
ట సీమామూలంజాగీర్లు యిచ్చిపంపించినందున యీతిమ్మానాయడు దే
శములోకి వచ్చి యీస్థళమందు తమసంబంధుడు అయినవ ద్దండనాయ

నివారినివుంచి తామున్నుండి కోటచేరి అక్కడ కోట బలంగా కట్టించి శానా కాపు
౨౦ గారి చేయించి, ఆస్థళములోనే వుండెను. ఈస్థళమందు వున్న పద్దండనాయని
వారు పెన్నబడి మాగాణి విచారిస్తూ వుండగాను గ్రామప్రతిగ్రామాలయందున్న
మ భాసగతి తమతాలు చేయిస్తూ వుండెను. తాడిపత్రి గ్రామమును వగకాల్వ
త్రవ్వించినది. యీగ్రామాన్కు పశ్చిమము కోసున్నర మీదను పెన్నపొల్లు మాడ
వంతను తలపెరయోర్వర చితిమ్మానాయని కాల్వ అని పేరు పెట్టి, గడ్డ కాల్వ త్రవ్వి
చి యీకాల్వను నీళ్లు విస్తారంగా వచ్చేలాగున చేసె గ్రామానకు తూర్పు ఉత్తరం కోస
పరియంతరం అచ్చుకట్టు వేయించి వర్త్రి మాగాణి విస్తారం చేయించి [illegible]. ఈప్రకార
ము జరుగుతూవున్నసమయమందు విజయనగరము రాజు దానీ అయిన కృష్ణరా
యలవారు కాలము చేసిరి. ఇందుకు పద్యము.

॥ఉ॥ ఆరయ శాలివాహన శకాబ్దములు ఇద్రిగజాగ్ని సోమములు
తారణ వత్సరంబున నిదాఘ దినంబున ౨ శుద్ధ పుష్య ప్ర
స్థిర దివాసరంబున నృసింహుని కృష్ణుడు జేరె......
ద్వారకయందు కృష్ణుడవతారసమాప్తియని గాంచుమ [illegible] వడిన॥

శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౩౯౨ యిక్కడ వున్న తిమ్మానాయని వారి తా
ళ్ళయేనుగులు చెన్నానాయుడు యీగ్రామాన్కు రెండు కోసుల మీద గాండ్లపా
డు అనే గ్రామము కట్టించి, బత్తుచెన్నరాయ ఆలిక దారు మంటపము కట్టించి ప్రతి
ష్ఠ చేసినారు. ఈ తాడిపత్రి గ్రామములోను యోటిఆవల నాల్గు తేటి తెభాను
త్రవ్వించి వర్త్రి మాగాణి చేసినారు. ఈ తాడిపత్రికి కోసు మీద ఆగ్నేయభాగమ
ను వగపల్లె కట్టించి ఆపల్లెలో కమ్మవాండ్లను, చల్లా వాండ్లను [illegible]

౨౧ యమునివిచిత్రము మొదలగు చేసినందున చల్లవారిపల్లె అనే పేరుతే వెలిగెను. ఈ గ్రా
మమందు మక్కివిలేని నలిచె నాయుడు కోసుమేర ఆగ్నేయ భాగమందు వ
గపల్లె కట్టించి వుండగా ఆ పల్లెకు తూర్పు నాయని వారి తోడబుట్టిన దిశాన
మ్మ అనే ఆయమ వగచెరువు కట్టించి వున్నందున ఆ చెరువు కింది పల్లెకు యీ పల్లెకు
ఆనుకొని వున్న దిక్కున జంబ్బు విస్తారంగా వెలిగివుండినందున జంబులపాడు
అనే నామధేయం కలిగెను. ఈ పాడిపర్తి పశ్చిమాన మూడు కోసుల మేరవ
వ్రుగిరి కొండ మేరవగ దేవాలయం కట్టించి నృసింహస్వామిని ప్రతిష్ఠ చేయించి
నిలిపినారు గనుక వ్రుగిరి నృసింహుని కొండ అని తదారభ్యము జనపాథ
ము వున్నది. ఇది గాక తిమ్మానాయనిగారు తమ పేరు శాశ్వతముగా వుండవలె
ను. అని యీ పాడిపర్తి గ్రామాన్కు పశ్చిమము మూడు కోసుల మేరవగ చెరువు క
ట్టించి ఆ స్థలమందే వగ గ్రామము నిర్మాణము చేసినారు. ఈ చెరువు కింది పల్లె ని
యనందున యీ చెరువుకు న్ను యీ గ్రామాన్కు న్ను పొండు తిమ్మానాయని చెరువు
అనే పేరుగ వెలిగెను. తదనంతరము యీ తిమ్మానాయని వారు ప్రభుత్వము చే
స్తూ వున్న కాలమందు స్వా... నామ శకవరుషంబులు ౧౪౮౯ అగు నేటి
ప్రభవనామ సంవత్సర మాఘ బ౹౹ ౧౪ సోమవారము శ్రీమన్ మహారాజా
ధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీ వీరప్రతాప శ్రీ వీరనరసింహరాయలు విజయ
నగరమందు పృథ్వీ రాజ్యము చేస్తూ వుండగా వారి దయాధారాధ్యమందున
శ్రీమాన్ మహాప్రతాప సాళువ తిమ్మయ్యగారు పంట్లసుంకాలు నానా ...
౨౨ చినధర్మశాసనము. శ్రీమన్ మహారాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీవీరప్ర
తాప శ్రీవీర నరసింహరాయలు వారు మాకు నాయంకర...

గుత్తి రాజ్యములోను వున్న అందు చెన్నపెన్నబడిసీమలోను వున్న పూర్వాస్థలం

డ్లిండకు న్ను, పెండ్లిసుంకాయి కోనంగాను, ఆ వీరనారసింహరాయలు మహా

రాయలకు పుణ్యముగాను మేము పూర్వానను గుత్తిసీమను, పెన్నబడిసీ

మను పెండ్లిండ్లవారి పెండ్లిసుంకాలు శివరాత్రిపుణ్యకాలమందు సర్వమా

న్యముగాను వడిస్త్యిమి గాన యీధర్మానకు యెవరు వక్రమైయువరు తప్పు

తున్నవారు గాసి లోపల పితృవధ అని వేయించిన శిలాశాసనము వగయిరా.

ఇదిగాక దేవునికి అంగరంగవైభవాలకు గాను యిచ్చినది యీశాసనము

వగయిరా. శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౩౧ అగునేటి శుక్లనామ సంవత్సర

వైశాఖ శు ౧౫ లు శుక్రవారము శ్రీవీరనరసింహమహారాయలవారి ప్రభుత్వ

ములోను యిదే సాంబువతి మ్మయ్యగారు యిచ్చినది. నెందలపాడు సర్వమాన్యం

గాను యిచ్చినాము అని శిలాశాసనము వగయిరా. వుభయము సాళ్వ తిమ్మయ

గారు వేయించినవి రెండు శిలాశాసనాలు రెండు. రామేశ్వరస్వామి దేవాల

యములోను వుత్తర భాగాన జంబ్బిచెట్టు కింద వున్నవాటిలో దిగాక నేను

సాళ్వ గోవిందయ్యగారు వేయించిన శిలాశాసనము వగయిరా. తిమ్మాపుర

ము గ్రామము పాలెములోను నారాడారంభము పొలములో ౧౫ అక్షరాలాపు

ట్టెడు భూమి. ఉప్పుతప్పళ్లకు గాను శ్రీరామేశ్వర దేవునికి యిచ్చినది. శాలివాహ

న శకవరుషంబులు ౧౪౫౪ యీశాసనం పైన వ్రాసిన ప్రకారము జంబ్బిచెట్టు

13 వద్దనే వున్నది. ఈ ప్రకారం తిమ్మనాయుడు ప్రభుత్వము చేస్తూ ఘండికోట

లో వుండగా యీ స్థళమందు వుద్దండనాయుడు అన్నివారు వున్నకాలమం

దు యీగ్రామాన్ని ఆగ్నేయభాగమందు వగచి ఒకటే సంఖ్యలోనాపై చింత

వృక్షంపటుకుపగిలి వృక్షములోనుండి విఘ్నశిల వుద్భవించి స్వయం వ్యక్త
గా తేనువుడినందున అక్కడ వున్న జనములు యెందరు చూచి హాశ్చర్యపడియి
క్కడ అధికారం చేసే వృద్ధండనాయణి వారికి యెరుకపరచినందున ఆ వృద్ధం
డ నాయని వారు చూచేనిమిత్యం సతలపుర జనములు యెంపోయి చూచే
వేళకు చెట్టు రెండు ప్రేంవులుగా శిలా యెరయిలో స్వయంవ్యక్తమయినశిల
ను చూచియి యిది యేమి ఆశ్చర్యమని విచారణ చేయగా పెద్దలు చెప్పినమాట
యీ వర్త్తమానం షుండి హాయిలవున్న తిమ్మానాయని వారికి వ్రాయించిపం
పించమని చెప్పిరి. అదే రీతిగున వ్రాయించి పంపించగా ఆ తిమ్మానాయని
వారు యీస్థలానకు వచ్చి చూచే వేళకు ఆ సేతద్వార్న వృక్షతర్లు చింతమా
నదుమ్ము శిల రెండు భాగాలుగా యేర్పడినందున మాని మొదట శిలనిలిచి
వున్నది కండెను. అది ప్రత్యక్షంగాను తిమ్మానాయని వారు చూచి యీశిలవ
ర్తమానం చక్కగా విచారణ చేసి మాకు తెలియ చెప్పమని సెలవు యిచ్చి నగళ్ళ
కి పోయినపిమ్మటున్ను ఆ రాత్రి తిమ్మానాయని వారి స్వప్నమందు దేవుడు సాక్ష్యా
త్కారంగాను చెప్పినది చింతమానువిర్భవించిన చింతల తిరువేంగళనాథ
స్వామి అని తమకు దేవాలయము కట్టించితివ్వమని సాక్షాత్కారంగా చెప్పి
64 నందున మరునాడు వుదయాననే వచ్చి యీ వర్త్తమానం సతలపుర జనులువి
ంగునలె తెలియ చెప్పి తరువాత శ్రీ విజయనగరం రాయలు వారికి వ్రాసి పం
పించి దేవాలయం కట్టించేయందుకు సెలవు తెప్పించుకుని దేవాలయము
నకు పని యిచ్చి శిల్పశాస్త్ర ప్రకారం గర్భగృహా సుకనాసిన సూరిత్రేయద్వారం
గ ఆ స్థానమంటపంతో ఘోంపురాళ్ళ గోపుర ప్రాకారములు వి[illegible]యనా

యయాగశాలలతే కల్యాణమంటప ఉల్లాళ్యాదిమంటపశయనాలయగరుడ
మంటప, హనుమన్మంటప, వరాహమంటప, వామనమంటపమొదలయిన
మంటపాలతో శ్రీభాగవతరామాయణ అష్టదిక్పాలకాది చిత్రప్రతిమా
విశేషములతో దేవాలయం కట్టించి దేవునికి పూజనైవేద్యాలకు సరకారుద్ర
వ్యం యిచ్చి అర్చకత్వాన్ని ఘండా తిరుమలవారికి. రామానుజం రామాచా
ర్యులు, వ॥ రెండు గోత్రాలవారికి నిర్ధారణ చేసి ఆచార్యపురుషత్వానకు గు
మ్మ దూరి పెద్దయాచార్యులు వారి మధ్యపుత్రులయిన పెద్దతిరుమలాచా
ర్యులవారి మనుమలు తాడిపత్రి తిరువెంగళాచార్యులను నేమతం చేసి దే
వునికి పుగ్రాణం మద గొల్లు భూములు దాసర్లు నిష్కరుషు చేసె దేవుని భూషణాలయు
నైరాలు సామానుపుగ్రాణం చేసి దాఖలా చేసి, కావలసిన వస్త్ర భూషణాలు యిరాగొల్లు
హోబుళదాసర్లమూ ఉద్యస్తు యిస్తూ పుచ్చుకు వేలుగున నిష్కరుషు చేసి పరిచారకు
లవన్నెరా వారికి సరకారువారు భూస్వాస్థ్యం. . . . నిష్కరుషు చేసి యిస్తున్ని నిత్యో
త్సవమాదిగా సకలవుత్సవాలు చేయిస్తూ రథోత్సవం వైశా॥ శు॥ ౯ ఆరంభం
ధ్వజారోహణం చేయించి యీ శుద్ధ ౧౫ రథోత్సవం చేసి, పౌరువ్యాత తీర్థవి
ధియీ తొమ్మిదా నవదివసాలు వుత్సవం చేయిస్తూ, కార్తీక శు॥ ౧౫ యీ దేవాలయానకే
25 వుత్తరభాగమందు వగకోనేరు కట్టించి, ఆకోనేటిలో తెప్పతిరునాళ వుత్సవం చే
యిస్తూ వుండున. ఆకాలమందు వ్యాసరాయలవారు సేతుయాత్ర పోతూ యీమా
ర్గన వచ్చి యీ పినాకినీ స్థలమందు దిగి యీ భాస్కరక్షేత్రమందు మహాప్రసిద్ధమ
యిన స్థలమని తెలిసి యీ పినాకినికి వుత్తర పుష్పదున గర్భగృహం యేర్పరచి ఆం
జనేయులవిగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠ చేయించి, స్వామికి పూజకు మాధ్వులు అర్చకత్వాన్ని

నిష్ఠురుడై చేసినారు. యీప్రకారం పాదుషాతో సమయులు జరిగినపిమ్మట తిమ్మానాయుడు
కాలంజేయగను. తరువాత యీయనకుమారుడు యెరతిమ్మానాయుడు ప్రభుత్వము
చేస్తూవున్నకాలమందు శ్రీవిద్యానగరపట్టణమందు కర్ణాటరాయలవారి అల్లుడు
అయిన అళియరామరాజుగారు రాజ్యభారము చేస్తూవుండగా పూర్వోక్తమయిన
యలవారి జ్ఞాతులు రామరాజున్ను ఉద్యోగం విరాజసింహాసనం చేసుకున్నదని
అని బహుశా నామత్రయం చేయవలయునని ప్రయత్నం చేస్తూవుండగా యీరాయ
రాజులవారి ప్రభుత్వం చేసేదానికి నిర్వాహకము చేత విజయనగరపట్టణం విడిచి
వుండి పోయి చేయగా తిమ్మానాయన్నవారి ఆసరాకు వచ్చి చేరినందున యీతిమ్మానాయ
నివారు బాహాబలుమున యిచ్చి, నిలుపుకుని వుండిన కాలమందు యీవర్తమాన
ము విజయనగరము చేస్తున్న రాయలవారి జ్ఞాతులందరి విచారము సర్వమున్ను
౨౮ కూడా వచ్చియీషుండగా చేయగా చున్న తిమ్మానాయనితో పూసపాటి ఉద్దేశము
నుపంపుం విరామరాజునాటకము చేసి యుద్ధమని జరిగినందున యీతిమ్మానా
యడు చెప్పినది మాఆసరాకు వచ్చినవారిని ఉపేక్షించేది ధర్మము కాదు. యీయు
ద్ధము చేసేము అని యీమాటలు వున్నపాటి గాండ్రుమగ్గరాము దివిగాబోసి సర్వమున్ను
మంచి చేసుకొని యీఅళియరామరాజులవారితో కూడా యీప్రకారము మాండ్లు
కొండలుమీదవచ్చి మారమున యుద్ధము చేసే కామమివద్దవారి సర్వమువారిని తో
నందునే వెంబడించి రామరాజువారు తిమ్మానాయనివారున్ను విజయనగర
పట్టణనకు పోయి ఉత్కృష్టమైన సలక్షము తిమ్మన్నను స్వారావారిని కొంతంచేసి
శత్రుభయం లేకుండా ఆయినందునను దారద్వ్యము రామరాజులవారు రాజ్య
భారము చేస్తూ యీతిమ్మానాయనివారికి ...

చేసి శలవు యిచ్చి పంపించినందున తిమ్మానాయడు యీ తాడిపర్తిస్థలమందు
శ్రీ చింతలరాయస్వామి దేవాలయములోను చిత్తరవులు వ్రాయించి, దేవునికి
అంగరంగవైభవాల్కు విస్తారంగాను ద్రవ్యము యిచ్చి నడిపిస్తూ వుండెను. ఈ కా
లమందు శ్రీ రామేశ్వరస్వామికి శ్రీ నాథరాజు రామరాజు తిమ్మరాజు శింగరయ్య
గారు యిచ్చిన దేవస్థానము తొలపాటి చేసెను. యీ పాలంలోను పినాకినీ వుత్త
ర భాగమందు తాడారంభము చేసెను. ౨౪ నాల్గువుట్లు చేసెను దధ్యాన్న అవసరాన్ను
సర్వమాన్యంగాను యిచ్చిన శిలాశాసనము. శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౩౩
అగునేటి ఖరనామసంవత్సర చైత్ర శుద్ధ ౧౫లు వేయించిన శిలాశాసనము. రా
27 మేశ్వరునికి సర్వమాన్యముగాను యిచ్చినది. యిందుకు శిలాశాసనము.
రామేశ్వరస్వామిదేవాలయములోను వుత్తర భాగమందు ఉంచి మాని తావున
వున్నది యిది గనుక యీ తిమ్మానాయనివారు ఖాసా చింతలరాయస్వామికి యీ
తాడిపర్తికి ఆరు కోసుల మీదను ఆగ్నేయ భాగమందు వేమనముల చింతల
అనే గ్రామము. అంగరంగవైభవానుకుగాను సర్వమాన్యముగాను యిచ్చినది. ఇం
దు శిలాశాసనము వెమనముల చింతల గ్రామములోను వున్నది. శాలివాహ
న శకవరుషంబులు అగునేటి సౌమ్యానామసంవత్సర చైత్ర బహుళ ౫లు శుక్ర
వారము అని వ్రాసి వున్నది. యీ ప్రకారము కొంతకాలము జరిగిన పిమ్మట యీ
తాడిపర్తి గ్రామాన్కు ఆరు కోసుల మీద గండ్లూరు అనే గ్రామములోను తిమ్మా
భట్లు అనే బ్రాహ్మడు వుండగా ఆ బ్రాహ్మడు తావున మచ్ఛమూర్తి సాలగ్రామము
వుండును. ఆ సాలగ్రామము తిమ్మానాయనివారు తమకు యియ్యాల ఆ బ్రాహ్మ
ణ్ణి పిలిపించి అడిగినందున ఆ బ్రాహ్మడు సాలగ్రామము యిచ్చి [illegible]

రగబడి మాన్లాడినందున యీతిమ్మానాయడు శానాగా కోపము
చేసివెళ్లనూకించ్చేగా యీదేశములోనుంచి వెళ్లిపోతూ తొల్లిమద్గవంకను
స్నానముచేసుకొని దేవతార్చ్చచేసికొంటూవున్నసమయమందు యీనాయ
నివారి శలవుప్రకారము కొంతమంది వచ్చి బ్రాహ్మణ్ని చంపి ఆయనవద్దవున్న
సాలగ్రామము తీసుకొని పోయి నాయనివారికి యియ్యగా నాయనివారు యీ
సాలగ్రామము యేలాగున తెస్తిరి. అని అడుగుతూవుండగా యీచచ్చిన బ్రాహ్మ
౨౮ డు బ్రహ్మహత్యరూపముఅయి నాయనివారితో జబాబుయిచ్చినది. నాసాల
గ్రామము తెచ్చిరిగనక్క నేను వెంబడిగానే వచ్చినాను అని జవాబు యిచ్చి తదా
రభ్యము బ్రహ్మహత్యరూపముఅయి వేధిస్తూవున్నందున యీబ్రహ్మహత్య
పరిహారముకు వ్యెసంగతి ఆ బ్రాహ్మడు చెప్పినప్రకారం ఆస్థళమందే వగచెర్వు
తవ్వించి, వగగ్రామము నిర్మాణముచేసి, ఆగ్రామముకింద, చెర్వుకింద వున్న
భూమి బ్రాహ్మలకు అగ్రహారము యిచ్చి, తమదంపతులు రూపంగాను ఉస్నావే
యించితే బ్రహ్మహత్యపరిహారము అవుతూవున్నది. అని యీతిమ్మాబడ్డల
బ్రాహ్మడు చెప్పినందున అదేప్రకారము ఆస్థళమందు వగచెర్వుతవ్వించి గ్రా
మము నిర్మాణముచేసినది. శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౪౭౪ ఆకాలమం
దే బ్రాహ్మలకు అగ్రహారము యిచ్చి యీచెర్వుకును యీగ్రామానకును తిమ్మా
నాయని పేరు, తిమ్మానాయని చెర్వనున్ని అని నామధేయం కలిగినది. యీబ్రా
హ్మణ్ని దగ్గరవున్న సాలగ్రామము తూముకిందవేసి తూముకట్టించినారు
గనుక ఆచెర్వులో యెప్పటికిన్ని కాల్వతీస్తేను వగతపివెనీళ్ళు పారుతూవు
న్నది. ఇదిగాక నను యీబ్రాహ్మడు చెప్పినప్రకారము ఉస్నావేయించిమాడ

ునిర్మాణముచేసి వెనకతట్టున యీడకి వీరభద్రాలని నాగరముతోనష్టరాలున్న
వారిగాను బ్రాహ్మణ్ణిరూపము దంపతిసమేతంగాను మూడుయిరూతలు షండి
తోం టింగోటంకసాలవేయించినారు. ఇదిగాక నుతాడిపత్రి చింతలతిరువెం
౨౧ గళనాథస్వామికి యిచ్చినది లక్ష్మునిదగ్గర వున్న పోస్తకము దాఖలాప్రకార
ముకు సర్వమాన్యముగాను సమర్పించి యిచ్చినాడు. శ్రీ చింతలతిరువెంగళ
నాథస్వామికి సకలవైభవాలకు గాను సమర్పించి యిచ్చినది. అని లక్ష్మునిపో
స్తకములోను వ్రాసినప్రకారము చింతలరాయనికాల్వకిందమడి [illegible]ధుము.
౧౦ పుట్లూరుదోవచేను గొల్లబ్బపందుము. ౫౦॥౦ తమలపాకులోను చేనుపం
దుము. ౫౦॥౦ పెద్దపాళ్ళ డ అనేగ్రామములోను కాడారంభము. ముప్పందుము
చేను ౫ ౧॥౦ విరారంభముపందుము ౫౦॥౦ శనగల గూడూరిలోను కాడారం
భముచేనుపందుము ౫౦॥౦ వెన్నపూసపల్లెలోను చేను ౫౦॥౦ యీప్రకారము
భూస్వామ్యము యిచ్చినాడు. ఈప్రకారం ఎన్ని దినములు జరిగినమీదటను కాల
ము అయిపోయెను. ఈయనకుమారుడు నారసింహనాయడు ప్రభుత్వముచే
స్తా వున్నకాలమందు తంబ్బైన యెల్లప్పగారు యీతాడిపత్రికి వచ్చినప్పుడు యీ
చింతలతిరువెంగళనాథస్వామికి సమర్పించినది అగ్రహారాల్వమడి. మామిళ్ళ
సంవత్సరము వంకమడి త్రయాంస్తుపుచ్చుకొని స్వామికి తిరువీసాన్నం యిచ్చిన
ది జోగ్యకు అయినమడి తూమెడు ౧ ౧ స్వామికి తిరువీసాన్నం యిచ్చినది. శిలాశా
సనము చింతలరాయస్వామి దేవాలయము మహాద్వారం పెద్దగోపురము
వుత్తరముగోడకు వ్రాసినది. శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౪౬౫ యి
దిగాక శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౪౭౧ అగు నేటి ప్రమోదూతనామ

30 సంవత్సర వైశాఖ శు॥ ౧౦లు పెమ్మసాని నారసింహనాయని మన్వంతరంలో తా
డిపత్రి తెర్నాల్లో రామరాజు రామన్న, వరదప్ప, పోతరాజు, యెల్లమరాజు,
వీరు ముగ్గురున్ను, కేతరెడ్డి పెదనాగిరెడ్డి అనేవానికి దానపత్రం రెడ్డివారా
శీకి వ్రాసియిచ్చినారు. అదే ప్రకారంమున్నది. ఈయన తమ్ముడు చిన్నతి
మ్మానాయని వారు ప్రభుత్వము చేస్తావున్న కాలమందు శ్రీచింతలతిరువెం
గళనాథస్వామికి యిచ్చినది తాడిపత్రి గ్రామాన్కు తడవ కొండ్లు తెరువుదిక్కున
రామలింగానాయనిపల్లె [illegible] తు తూర్పు గుత్తమురపు పుటి అన్న బస్సవ
యచేనికి దక్షిణము తరణాలు మాన్యము, చెన్నమరాజు గారిచేనికి పడమ
రతంపినావుల పెరితెమరతు మత్తరం నరజంబిచేను స్థళము. ౨౨ మూడుపు
ట్లు చేను. అగడ్త తాల్పి [illegible] ను బొమ్మరమడి స్థళము. మడి. ౨౦॥౦ పదిహేదు
మునిరారంభము. చింతలరాయస్వామిదేవుని తళిగెల్కు సమర్పించినది
శ్రీవైష్ణవులు అవిచ్చిన్నముగాను ద్వాదసులయందు విశేషంగాను ఆరగించే
టందుల్కు ఆళ్వారుల తిరు తళిగెల్కు వుచితముగాను దానము సమర్పించిన
ది. శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౩౦౦ యీ శాసనము మహాద్వారం దగ్గర
పశ్చిమం తట్టున నిలువుగా వుండిన యత్రి రాతి మీద వ్రాసినది. ఇది గాక నుయా
నాయనివారు శ్రీచింతలతిరువెంగళనాథస్వామికి యిచ్చినది. నైవేద్యముత
(బియ్యం) ప్పేడ్క అడ్డె [illegible] నెయ్యి, అడ్డెడు పెరుగు, గిద్దెడు [illegible] పసుపున్ను, దధ్యాన్నవసరాన్కు ఘం
టాతిమ్మయ్య, కేశవయ్య గారికి వశాన్కు యిచ్చినది అని యీ శాసనము గోపు
రం వుత్తరం గోడకు వ్రాసినది. శాలివాహనశక వరుషంబులు ౧౩౦౯ యీ తిమ్మా
నాయని వారి ప్రభుత్వములో నేరంగస్వామికి ప్రతిష్ఠ ఆదిగా [illegible]

31 విశేషపూజ నడుస్తూ వుండెనుగనుక పాంచరాత్ర ఆగమప్రకారము పుణ్యకాల
మందు ఘంటాపాత్రంబుళయతు చినతాడి పళ్ళెమళ్ళ చేనుసహాగాను ఆగమకాల
యూంచి సహోధార బోసి యిస్తిమి. పంచరాత్రిళ్ల ఆగమప్రకారము దేవుణికి పూజ
నైవేద్యాలు చేసుకొనివుండేది అని శిలాశాసనము. పినాకినికి దక్షిణం వైద్దునరం
గస్వామి దేవళములోను రెండు తట్టులవున్నది. శాలివాహన శకవరుషంబులు
౧౫౧౫ అగునేటి జయసంవత్సరములోను వ్రాసినది. శ్రీరంగస్వామి దేవళం
లోను యుంటి శాసనము వష్టుటి. శ్రీమతే రామానుజాయ నమః। శ్రీమద్వేదమా
ర్గప్రతిష్ఠాపనాచార్యులు యిన్నవుభయవేదాంతప్రవర్తకులైయిన తిరుమలబు
క్కపట్టణం ఆచార్యులు. శ్రీనివాసాచార్యులు, తాతాచార్యులు కుమ్మసాని చి
న్నినాయడు ఆచార్యాదినంగాను ధారబోసి సమర్పించిన శాసనము. తుంట్లు
లోవున్నది. ఇదిగాక శ్రీచింతల తిరువెంగళనాథునికిన్ని, శ్రీరంగనాయకు
లకున్ను, చిన్నమరాజు క్రిష్ణమరాజు కెమారుడు తింగన్నగారు సద్వినయ
భక్తిన్ని అనంతములు అయిన ఖండములు పెట్టి సమర్పించియిచ్చిన భూదా
నధర్మశాసనము. మాకుపెమ్మసాని నారసింహనాయనిం వారు ధారబోసియి
చ్చినది వెల్లలూరు పుష్టైయేదుము చేను ౨౧౧౦ సూర్యగ్రహణపుణ్యకాలమం
దు చింతలరాయస్వామికి ప్రతిదినమున్ని చేతడు తెరకలెక్కను చెందుబడి
శ్రీతోళ్ళసే బెందులు సమర్పించి యిచ్చిన ఆ యిదుము చేనున్ని సమర్పించియి
32 చ్చినది శిలాశాసనం, మహాద్వారంగోపురము దక్షిణపుగోడకు వ్రాసినది శాలి
వాహన శకవరుషంబులు ౧౫౧౬ యింప్రకారము జరుగుతూవుండగాత్రి
విద్యానగరము రాజధాని అయిన అళియరామరాజు ప్రభుత్వం చే[illegible]

గా యీ రామరాజుమీద యుద్ధాన్కు తురుష్కులు తమతుపు శాహ్యాదరాబాదు

అల్లీఆదలుశా బిజాపురుని జొంముశా బహాదీల అమదానగరం। నిజాంశాదే

వులతాబాదు యి మూడు దుర్గములు తూచిరాడు రాంనుపూరూ. యీ అయి

దుగురు. పాదుశా యీ యీన్నైన్యముతో వచ్చి అళియరామరాజు వారిమీద

తిరుగబడి యుద్ధము చేసి జయించి రామరాజును తలగోసుకొనిపోయ్యి

యి,రాజ్యము తమస్వాధీనము చేసుకొని వుండగా మరికొన్నినాళ్లకు హై

దరాబాదుకు తానేశా హవారు మొదలుగా ఆయి యీ రాజ్యం తానేశా

వారికి నడుస్తూ వుండగా యిక్కడ ఘండికోట వున్న చిన్న తిమ్మానా

యనిగ్ని వెళ్లగొట్టి ఘండికోట తాణా వేసుకొని కోట, తాపాడే దానికి చే

ర్చిందికిల్లాదారు మీరుజూమలా వారిని వుంచివుందురు. యీ రాజ్యము

విచారించేనిమిత్తము తానేశా వారి తర్ఫు నుంచి పొదిలి వెంకప్ప, గరిడిమిట్టి

గం. మ్మన్న గారు యేకాధిపత్యముగా వ్యవహారము చేసుకొని, వచ్చి, యీ తాడి

పత్రిగ్రామము కసుబా తు ఖమాం లా బూ బా జూ పూర్వగ్రామాలు నిష్క

రుషు చేసిన వివరము——   పూర్వగ్రామాలు తపశీలు

33 కసుబా తాడిపత్రి   ౧ సజ్జలదిన్నె   ౧ చినపొల్మమడి

౧ గ్రామంలోని కసుబా   ౧ గాండ్లపాడు   ౧ ఆలూరు   ౧ వెల్మమూరు

కసుబాల్పైతమ   ౧ చల్లవారిపల్లె   ౧ వీరాపురము   ౧ వంగనూరు

౧ చల్లాపల్లె

వగైరాలు——   ౧ జంబులపాడు   ౧ చింతలవేముల   ౧ ఆరవేటివేముల

౧ తందికొవుల

౧ రామలింగాయాయ   ౧ పత్రుగిత్తిపల్లె   ౧ ఆమల్లదిన్నె   ౧ [illegible]లపాడు

౧౨

గోరుపల్లె——   ౧ చింతకుంట

౧ తలారిచెర్వు ౧ సూరెపల్లె ౧ పుట్లూరు

౧ బొడయపల్లె ౧ కోమలి ౧ దెసవెడు

౧ గూడూరు ౧ పూలచింతల ౧ ముచ్చుకొండు

౧ తడవకొల్లు ౧ బొందలదిన్నె ౧ పెదపొల్లుపాడు

౧౭

ఈప్రకారం గ్రామాలు నిష్కరుషచేసి పరగణాయేర్పరచి గ్రామప్రతిగ్రామా న్కు తామె యిచేరీజు యేర్పరచి, ఆయాతట్లు నిర్ణయముచేసి, ఆయాతట్లు భూములు అప్పుడు నంపాయితారీ భూమి నాజ్యప్రయుచేసి ఇందుకుపనున్ని మొత్త రరుచేసినారు. గరిడిమిట్ట గమ్మన్న యింతసు తాడిపర్తి గ్రామము ఉనువగచెర్వుకట్టించి, యీగ్రామాన్కు ఆగ్నెయభాగమందు చెర్వుకోం దమళ్లు ఇచ్చుకట్టు వేయించి వరిమళ్లు సస్యాలు విస్తారంగాపండిస్తూవుం దురు. ఈచెర్వుకు మూడు తూములు కట్టించినారు. ఈచెర్వులో నీళ్లుబా రీగా బారీగా నిలుస్తూవుండును. ఈచెర్వుకు పశ్చిమాన గన్నెరు చెట్లువి

34 స్తారంగావుండగా ఇమ్మడి వెంకటరాఘవాచార్యుల్లు ఇనాం జీపురుషోత్తమ రామాజీ క్రిష్ణపేరసు తాకీదు. సన్ ౧౧౦౧ కి వేరిజు ఇయినది.———

ఆస్థలమందు యీతాడిపర్తి రెడ్లూ కరణాలు తమ్మవాండ్లకు కొలయిచ్చి, బీడు దునిపించి, వగపల్లె కట్టించి, ఆపల్లెకు గన్నెర్లపల్లె అనేపేరుపెట్టి, యీపల్లెలో వున్న రయితులకు సమీ గన్నెవారు అని జనపాంతమున్నది. యీగ్రామము తాడిపర్తి ఆయతట్లు భూములు వున్నది గన్కు మజరా కిందలాగా యతినడుస్తూవున్నది. ఈకాలమందు దేవాలయాలకు నడుస్తూవున్నగ్రామాలు భూస్వాస్థ్యం జప్తిచేసి [illegible]

అఖండనైవేద్యాలు మత్ములకు నడిపిస్తూ రథోత్సవాలు చేయిస్తూ వుండురు. మ
రికొంతకాలము జరిగిమీదట అలంగ్గిరిపాదశావారి తఖ్తునుంచి జుల
పతారుఖాన్నిగారు వచ్చి యీరాజ్యంలో వ్యవహారం చేస్తూవుండ్గా యీతాడిప
త్రికి దక్షిణం పెడ్డున వున్న రంగస్వామి దేవాలయం పడగొట్టి మషీదుక
ట్టించి మీరు మామూలు అనే వస్త్రాదులను యిచ్చిరి. హిజరి 1102 యీప్ర
కారం రంగస్వామి దేవాలయం మషీదు చేసి, యీ మషీదులోగా పశ్చిమం
తట్టున గూండ్లనల్లరాతి మీద ఫారసీ అక్షరాలు వ్రాసి నిలిపినారు.———
35 ఇదిగాక యేటిఆవల మషీదు కట్టించి, యీ మషీదుకు కొంత మాన్యం మొక
రరు చేసి రోజాస్నవా చేసి యిచ్చినారు. ఈ తాడిపత్రి గ్రామాన్కు పశ్చిమం
తట్టున యీదుగా కట్టించినారు. ఈ దేశములో తురకల్కు వగైరావార్కి
మాన్యాలు రోజీలు చేస్సి సన్నదులు చేసి యిచ్చినారు. ఈ స్థళంలోవున్న దే
వాలయాల్కు బహుఉపద్రవం చేసి, చింతలరాయస్వామి దేవాలయంలో
మధ్యరంగమందు మందుతిత్తులు వేసి రాళ్లు యెగరకొట్టించి ప్రతిమెలు
ఛిన్నం చేసి, దేవాలయాన్కు నడిచే పూజలు అఖండనైవేద్యాలు బందు చే
సినందున దేవాలయాలు పాడుబడి వాకిండ్లకు గోడలు పెట్టి వుందురు.
ఈ తాలూకే పూండ్లు గ్రామాలు యిరువైఅయిదున్నకే యీ తాడిపత్రికి ప
శ్చిమము సర్వతోమాన్యము దత్తమున్న పెద్దపొల్లమడ అనే గ్రామము గజ్జెల
భాసఖానునికి జాగీరుగా అలంగీరుపారి హుకుం ప్రకారము జులపుఖా
నునివారు యిచ్చినందున జాగీరుగా నడుస్తూ వుండెను. యీప్రకారం కొంత
కాలము జరిగినపిమ్మటను భత్తేబందుఖానునివారు యీ దేశంలోకి

వచ్చి తెన్ని కోటయు వద్ద రాత కట్టించి, వారు పోయిన తరువాత నవాబు దావూ
దుఖానునవారు వచ్చి తడప, అరకాడు, రెండు సుబాయి యేర్పరచి, యీ రాజ్య
36 ము రెండు సుబాయిలు పంచివేసి, గుత్తి సరకారు, ఘండికోట సరకారు నిర్ణ
యము చేసి, యీ తాడిపత్రి దేవాలయాల్కు ప్రతిష్ఠ చేయించి, పూజ్యనైవేద్యా
ల్కు ఆతరం చేసి నడిపించెను. ఈ దావూదుఖానునివారి దివాను అయిన
తొండ్రమల్లన వాబు శలవు ప్రకారము వుభయతా దేవాలయాల్కమ
ధ్యమందు విస్తారంగా కోట కట్టించి, ఆ కోటలో వఘు కచ్చేరీ కట్టించి, యిం
డ్లు కట్టుకొని యీ తడప్రా అరకాడు, సుబాలలో నుపరాము రికె చేస్తూ వుండురు.
ఈ కాలమందు మైసూరు సీమనుంచి మలిపెద్ది శరిమ్మిశెట్టి అనే వర్తకుడు వ
చ్చి యీ తాడిపత్రి గ్రామములోను తొండ్రమల్ల గారు కట్టించిన కోటలోమ
ధ్యభాగమందు వగ దేవాలయము, శిలామంటపము నూతనంగా కట్టించి,
చెన్నకేశవస్వామిని ప్రతిష్ఠ చేయించి, పూజ్యనైవేద్యాల్కు తానే స్వధా నడిపి
స్తూ వుండును. నవాబు దావూదుఖానునివారి తర్వుసంచి, మెదకు తమ్మాజీ
తిమ్మరసుపంతుల వారు యీ తాయీకుఠమలు చేస్తూ వుండి యీగ్రామము
లో వుభయతా దేవళ్లకు రథోత్సవము ప్రతిసంవత్సరము కావలసినందు
లకు యీ యీ యీ తాగ్రామాల దేశస్థుల పిలిపించి, గ్రామాలశిస్తు కు నూటి
కి.౧౦/౦ [illegible] ౯ంవెచ్చను వరుషాశనము ప్రతిసంవత్సరము యిచ్చేలాగున గ్రా
మాలవారికి సమ్మతి చేసి వేయించిన శిలాశాసనము. సుంకర బావిడి వద్ద
యుర్రు రాతి మీద వున్నది. శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౫౬౪ తరువాత
శాయిపంతుల వారి ఠమల్లోను యీ తాడిపత్రి గ్రామాన్ని [illegible]

37 దివాణం కట్టించి గ్రామంచుట్టూ కారుపణాత కట్టించి నాల్గు తట్ల వారికెండ్లు యేర్ప
రచి మరి కొన్ని దినములు జగ్గన్న పంతులు వారు అమలు చేసిపోయిన పిమ్మ
ట నవాబు దావూదు ఖాను నివారు డిల్లీకి సాగిపొయ్యేటప్పుడు అరకాటిసు
బాకేం సాదుతుల్లా ఖాను నివారికి తడపత్రి మయానా అఖిలనబి ఖాను
కొప్పగించి తర్లిపోయిరి. తరువాత యీ తాలూకా అరకాటివారికి నడు
స్తూ వున్న కాలమందు కేంజ్హా నారాయణ పంతుల వారి అమల్లోను యీ తాడిప
త్రిలో పేట అవల ఆంజనేయస్వామి దేవాలయము వ్యాసరాయలవారి
చేత పూర్వము ప్రతిష్ఠ అయి వున్నందున్న శిలామంటపం కట్టించినారు.
ప్రసిద్ధమయిన వుద్యోగస్థులు తమ్మాడి గోవిందప్ప గారు పేట అవల వగ
వనం వేయించినారు. ఇదిగాక వెంకన్నప్ప గారు వగ-చింత వనం వేయించి
నారు. తరువాత నుషత్తల్లీ ఖాను నివారు అమల్లో నెస్సైదు మహమ్మదు ఖా
నుడు అమలు చేస్తూ వున్నాడు. మరహాటివారి తాల్కా శిదోజీ వారు బాధా
యి నిమిత్తము గుత్తి, ఘండికోట రాజ్యములోకి వచ్చి యీ రాజ్యములో
శరాకతు చేస్తూ యీ తాడిపత్రి కోటకు తుముకుడి వేస్తే చింతలరాయస్వామి
గోపురం మీద రెండో వాకిలి మీద ఫిరంగి యెక్కించి కోటలోకి పడగాల్చి చా
ధాయి రూకలు తీసుకొనిపోయిరి. ఈ కాలమందు యీ తాడిపత్రికి దక్షిణం
వగ కోను మీద గత్తిరెడ్డి తిప్పారెడ్డి అనేవాడు వగపల్లె కట్టించి, వగవనం వే
యించి, ఆ గ్రామములోను ఆంజనేయస్వామి దేవాలయం కట్టించి ప్రతి
38 ష్ఠ చేయించినాడు గనుక యీ గ్రామము తాడిపత్రి ఆయకట్టు భూమిలో
వున్నది గనుక మజరా కింద నడుస్తూ వున్నది. యీ గ్రామములోను

మ్మ సాహేబు అనే మహాయతులు నారువఘుటి నడిగ్రామంలోను తష్టించియీ
అహారులోని మాజు చేస్తుంటూ శానా దినములు వుండెగన్కు వారికి తాడారంభ
ము నలుతుము చేను సరకారు తర్పు నుంచి యినాముగా యిచ్చినారుగన్కు నడు
స్తూ వున్నది. యిది గాక నున్న నడిగ్రామములోను పీరు జాదా మహాయతు యాసీ
ము సాహేబు అనేటి యనదరగా తష్టించి, యీ దరగాలో దురుస్తు చేసేదానికి చి
జమతుగారి చేసేదానికి వగ ఫకీరు వాండ్లు వుంచి, యీ ఫకీరు గ్రాసాన్కు సరకారు
శలవు ప్రకారము యిదుము చేను మాన్యము యిప్పించినందున నడుస్తూ వున్నది. న
డిపేటలో వగ సీదు తష్టించి, యీ మసీదుకు చిరాగు రోషనాయికి రోజు మొక
రరు చేసినది సరకారు నుంచి నడిపిస్తూ వుందురు. ఈ గ్రామములో వున్న రామే
శ్వరస్వామికిన్ని, చింతలరాయస్వామికిన్ని అరకాంపు వారి ప్రభుత్వములోను
రోజు నడిపిస్తూ వున్నది. వివరము.—

చింతలరాయస్వామికి పూజ నైవేద్యములకు రెండు రూకలు. రామేశ్వరస్వామికి పూ
జ నైవేద్యాలు వగ రూకే రోజు ప్రతిదినం యిచ్చేటట్టుగా సాదుతల్లా ఖాను నవా
రవాసా మొకరరు చేయించినారుగన్కు అదే ప్రకారము కెన్ని దినములు నడిచెను.
ఈ గ్రామాన తుపశ్చిమములోగడ జులువు ఖారు ఖాను నివారువగ యీదుగా
39 తష్టించి వుండగా ఆ యీదుగాకు ఫకీరు నాయ్యూరివారు గచ్చు గిరి చేయించిన
గ శిలమీదను ఫారసీ యోమ శాసనము. స॥ ౧౧౭౨ హిజరీ. యీ గ్రామంలో మ్హైదుమ
మ్మదు ఖానుడు యిత్వేడతమలు చేస్తూ వున్నకాలమందు యీ కోటకు పశ్చిమంగా
ను తుంటి ఫకీరు వారి దరగా తష్టించి గ్రాసాన్కు తాడారంభము ముత్యము చేను
యిప్పించినారుగన్కు నడుస్తూ వున్నది. ఈ ప్రకారమందు యీ శాడి పత్రికి

మము వగయిరా శేదు తట్టించి, యిందులో మేడేశా అనే ఫకీరును వుంచి, ఆస్వామిన్ని
యీగ్రామంకేసు బాపోలము లోను నయితు ముచేను మాన్యము చూపించి
నారుగన్ను నడుస్తూ వున్నది. శ్రీ చింతలరాయ స్వామి దేవాలయాన్ను వుత్తర
భాగమందు వగయిరా శేదు తట్టించి, దూరంగ రషాద్ అనే ఫకీరును వుంచి, వీని
కి గ్రామాన్ని సరకారు తట్టు నుంచి రోజినా మొకరరు చేసి నడిపిస్తూ వుందు
రు. ఈ ప్రకారము కొంతకాలము జరిగిన మీదట నుమర వాడి బలవంతరాయ
ణి వారి సైన్యము వచ్చి తడపత్రి యాకేమ శేదు మీయ్యా తోయుద్ధము చేసి,
ఆ మశేదు మీయ్యాను హతంచేసి గుత్రంకొండ రాజ్యము తాము తట్టుకొనిరి. ఈ
తాడిపత్రి వెళ్లి యారు, యాండకి తాయితేయి ఆ రకాయు వారికి నడుస్తూ వుండె
ను. తడపత్రి యాకే మయాణా వారు మొకరరు చేసుకొనిరి. నవాబు గనిమే
యర్త వారు యీతాయికాయి చేస్తూ వుండె యితాయికాయి ఫకీరు నాయ్యకుణివా
రికి స్వాధీనము చేసినందున ఆ కాలమందు కొంతయిలోను వగయిరా శేదు తట్టించి
నది. సన 1160 ఫాజలి యీ మశేదుకు మాన్యము రోజు వగైరా నడుస్తూవు
40 న్నది. ఈ గ్రామాన్ని ఉత్తరమున మీదపూర్వ భాగమందు వగయిరా తట్టించి
ఆక్కనే వగదర గా తట్టించి ఫకీరువాణ్ని దరగా తావున వుంచి, మాన్యము యి
ప్పించి నడిపిస్తూ వుండురు. ఇది గాక యీ తాడిపత్రి పేటలో వగ ఆషూరా ఖానా
తట్టించినాడు. లోగడ నడిచిన వర్తమానము యీ తాడిపత్రి గ్రామాన్ని చా
కలవాండ్లు యిండ్లను పూర్వ వగకోనేరు త్రవ్వించినాడు. ఈ గ్రామాన్ని వుత్తర
భాగమందు నది పెద్ద నగంధ ద్దీను సాహెబు అనే మషాయికు వగ దర్గా
తట్టించి యిచ్చినాడు. ఈ తాడిపత్రి పూర్వం యేయే కాలమందు [illegible]

నతలిపెరవుండగా ఆకాల్వ తలిపెర యెత్తాచిన్నపొల్లమడకు నదిగాగూర
తేయించి, యిందుకు తూర్పు నెందలపాటి తాల్కా సరిహద్దు పరియంతరం గడ
కాల్వ తవ్వించి నీళ్లు విస్తారం పారేలాగున చేయించినాడు. తరువాత మరికొంత
కాలాన్కు వెడపమయాణా వారి తప్పునుంచి వారి తాల్కు బబర ఖానుడు అనేవా
యనయానా తాలూకాయిలమయి చేస్తూ తాడిపత్రి గ్రామములోను (?) చింతలరా
యస్వామి దేవాలయాన్కు తూర్పువగా పేట కట్టించవలెను అని ఆరంభము చేసిప
దిమళ్ళ గెయి వేయించి, యిందుకు (?) రకోనసు మీద పల్లె కట్టించి, యీపల్లెకు కొంత
భూమి ఖయ కట్టు నిర్ణయించేసి వుండగా ఆపల్లెకు వగకాపు పప్పూరు వాబయ
అనేవాణ్ని నేమకము చేసి వుండగా ఆకాపవాడు నాల్గు అయిదు యిండ్లు వేస్తూ
41 ని బబర ఖానుని పల్లె అని నిష్టురుష వుండగా యింతలో ఆ బబర ఖానుని వా
రు అమయి చాలించుకుని పోయినప్పటికి ఆపల్లె పాడు అయిపోయెను. ఈ
యన కట్టించిన పేటపాడు అయిపోయిన తరువాత నసు యీగ్రామాన్కు పడ్డె
డు కోనసుల మీద వున్న పాళెగాడు పాయమ వెంకటప్ప నాయుడు అనేవాడు వచ్చి
యీ తాడిపత్రి గ్రామము దోచుకు పోయెను. ఇది గాక నున్న యీ
గ్రామములోను వర్తకము వాండ్లు తమ యిండ్ల వద్దనే వగకాళ్ళ కాశక్తిదే
వాలయము కట్టించి ఆదేవతకు పూజ్య నైవేద్యాలు తమకు లంవారోన జరిపిస్తూవుం
దురు. తూర్పు పాళెములోను సుంకేలమ్మ దేవాలయము కట్టించినారు. ఈ
ప్రకారము జరుగుతూ వుండగా మరహాటె శివాజీ కొమారుడు ముత్రా ఖ్రి
యుడు దేశములోను సంచారము చేస్తూ వుండి గుత్తి, ఘాగావేసుకుని యీ
తాడిపత్రి పరగణాయాకి, వెళ్లినారు, యీమూడు తాలూకా కాలుకు మయా

గాదారు చేస్తూ వుండగా నన్నకాలమందు ముర్రాయణివారు వచ్చి గనేమ
యున్నవారి నన్నవిడిపించి ముర్రాయణివారు తెచ్చుకొని తదారభ్యము యిరువై
సంవత్సరాలు పరియంతరం ఉమయిదార్లను తాలూకాల్వ పంపిస్తూ వున్న
కాలమందు యీ తాడిపత్రి తాలూకు ముర్రాయణివారు. ధాత సంవత్స
రం తాగాపేసుకున్నాది. శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౬౭౮ లాగాయు
42 తు యీ తాడిపత్రి గ్రామములోను నడిచిన పూర్వోత్తరము. యీ తాడిపత్రి
పేటలో వున్న వర్తకులు ముద్దుశెట్టి మొదలయిన కోమట్లు యీపినాకినికి ద
క్షిణ భాగమందు దారు మంటపం కట్టించి, ఆంజనేయస్వామి విగ్రహం ప్ర
తిష్ఠ చేయించి, పూజానైవేద్యాల్కు తమ వర్తకుల మీద తీరువ పెట్టుకొని నడిపి
స్తూవుండురు. ఈ వర్తకులు సమశిపోయిన తరువాత సరకారు వారు కొ
జునిష్కరుషు చేసి, పూజానైవేద్యాల్కు నడిపిస్తూ వున్నారు. శ్రీ చింతలరాయస్వా
మి రథోత్సవములోగడ ప్రతిష్ఠ ఆదిగాను వైశాఖ మాసములోను ఉత్సవం
డేగా ముర్రాయణివారి ప్రభుత్వములోను యీ తాడిపత్రి ఉమయిచేస్తూవు
న్న రామోజీపంతుల వారు రథోత్సవము అయ్యే దినములలోను తమకు ఆ
పద వచ్చినందున వైశాఖ మాస రథోత్సవము తప్పించి ఆశ్వీజ మాస
ములోను, యీ శుద్ధ ౧౨నాడు రథోత్సవము మొకరరు చేసినారు గన్క తదా
రభ్యము ఆశ్వీయుజ. శు, ధ్వజారోహణము, ఆరంభము చేసి యీశు
౧౨ వ తిరుణాల వుత్సవం తదారభ్యము యిదే రీతున నడిపిస్తూవున్నాది. ఆకా
లమందు యీ ముర్రాయణివారి దివాను సరదేశాయి నరశింగరాయణివా
రు శ్రీ చింతలరాయస్వామి దేవాలయములో

రక్షణమని వారి ప్రభుత్వంలో మందులు తిత్తులు వేయించి యెగరతాలు పెంచిపం
డగా ఆమధ్య రంగము బయలుగా వుండెగన్క యీ సరదేశాయి నరసింగరాయ
ణిగారు కొన్ని వ్యాప దూలాలు, నల్లమల దూలాలు కొన్ని తెప్పించి వేయించిరి.
43 కొన్ని దినములు జరిగిన మీదట నురంగోగోవిందుగారు యీ తాలూకాలు
అమలు చేస్తూ వున్న కాలమందు యీ తాడిపత్రి పట్టణము పంట్రండు కోసుల
మీద వున్న పాళెగాడు, అనంతపురము బసవప్పగారు మంది తోగూడా యీ తా
డిపత్రికి వర్తికి వచ్చి, యీ గ్రామము దరోబస్తు దోచుకొని రయిలు సందర్శి
పట్టుకొని దండుగులు తీసుకొనిపోయ్యేయప్పుడు యిక్కడ అమలు చేసే రంగోగో
విందుగారిని పట్టుకొనిపోయి, దండుగ వప్పించుకొని విడిచెను. ఈ కాలమందు
రఘునాధప్పగారు యీ తాలూకాలు అమలు చేస్తూ వున్న కాలమందు వేడపతాలూ
కు నుంచి సూగూరు దానప్ప వెగ్గిరావారు కొంత మంది వర్తకులు వచ్చి యీ గ్రా
మములో చేరి వున్నప్పుడు ఆ సూగూరు దానప్ప అనే వర్తకుడు శ్రీ రామేశ్వరస్వా
మి దేవాలయము గచ్చుగిరి జీర్ణము అయి వుండగాను తిరుగా గచ్చుగిరి చేయిం
చి, మహాద్వారాస్ఫుపరమయు వానికి ఇంటి తిరుపులు యేర్పరచి, దేవాలయములో స్తం
గారత్న ప్రతిమలు, చిత్తరువులు వ్రాయించిరి. ఈ ప్రకారము మూడు సంవత్సరాలు
దేవాలయము చక్క చేయించి, యీ గ్రామములోనే వుండగా గుత్తి సరదేశాయి
నరసింగరాయణిగారు, శ్రీ చింతలరాయస్వామి దేవాలయము యీ ప్రకార
ము గచ్చుగిరి చేయించవలెను అని యోచన చేసి సూగూరు దానప్ప గారి ముఖాం
తరము కొంత ద్రవ్యము యిచ్చి, తమకు జాగీరు అయిన దుస్తూ వున్న అరవేట
44 వేము గ్రామము యందు దానప్ప అనే వర్తకుడు వ [illegible]

గిరి చేయించమని శెలవు యిచ్చినందున అదేలాగున శ్రీ చింతలరాయస్వామిదే
వాలయము కొంత పని చేయించి, మహాద్వారము గోపురము చేయిస్తూ వున్న
సమయమందు ముత్రాత్రాయణి వారి తప్పునుంచి, పాపెఖానుడు అనే కిల్లాదా
రుఖాణి వారు మందితో యీతాడిపర్తికి వచ్చి, యీ కిల్లాలో చేరి, సూగూరు
దానప్పవగైరా వర్తకులను అందరిని పట్టుకొని దండుగయి తీసుకొని రిగస్థ
దేవాలయము పని నిలిపెను. ఈ ప్రకారము జరిగిన పిమ్మను మన్మథ సంవత్సర
ములో నవాబు బహదరు వారు లష్కరుతో వచ్చి గుత్తికొండకు ముట్టడివేసి
యీ దేశము యావత్తు శరారతు చేసి, గుత్తికొండ మూడు నెలలు పోట్లాడి
గుత్తికొండ సాధించి ముత్రాత్రాయణిని తీసుకొని పొయ్యే సమయమందు
గుత్తి సుబాతు బాలాజీరాయణి వారిని మొకదరు చేసినందున ప్రభుత్వం
చేస్తూ కొన్ని దినములు జరిగిన తరువాత నమొగలాయి వారి తప్పునుంచి ఖ్వాం
స్వాఅనే వాడు సైన్యముతో వచ్చి మునిమడుగు వద్ద దిగి, ఆ గ్రామాలు యావత్తు
దోచి నేరెడుచర్ల కోటలో బహదరు వారి తాలూకా మందీ ఖానా వుండగా
ఆ కోటను సాధించి, ఆ కోటలో వున్న మందిని తొళ్లు చెయుటు, తగలు పెట్టించినందున
యీ దేశములో యావత్తు పాడుపడి ఆ దేశములో ప్రజలు గల్లస్తు యితే గ్రామాలు
45 పాడు చేసి ఘండికోట వగైరా గడిస్థళాలలో చేరి వుండగా యీ వర్తమానము
బహదరు వారు విని ఖాసా బహదరు నవాబు సాహెబుల వారు సైన్యంతో కూ
డా యెత్తుకొని వచ్చి, శింగలమల చెరువులో దిగినేసే వర్తమానము విని యీ ఖ్వాంస్వా
వారు సైన్యము తీసి పోయి, పశ్చిమాభిముఖంగా పోయినందున బహదరు వారు
వెంబడించి శానాదూరం పరియంత తరంగిరి పోయి [illegible] బహదరు

చేసి, అక్కడ బహాదరు వారు దిగి, యీ రాజ్యం యావత్తు బందోబస్తి చేసిరి.
ఆ సమయమందు యీ తాడిపత్రి గ్రామానకు దక్షిణం కోట కట్టించేదానికి వాలు
కుమూలా యెనుగన్న నత్కడ ఖాను సాహేబుల వారు వశానకు ద్రవ్యము యిచ్చి పం
పించినందున యీ గ్రామానకు దక్షిణ భాగమందు నూతనంగా కోట కట్టించినారు.
తరువాత ద్వంస్సా గోలకొండ మార్గము తీసుకుని పోయెను. ఈ రాజ్యములో
మునిమడుగునే రెడ్డు చర్లరయితు వుపట్టుకుని పోయి నిర్బల రాజ్యము చేసెను.
తరువాత బహాదరు వారున్ను సైన్యము తో కూడా చిత్రకల్లు వగైరా రాజ్యము సా
ధించి యెకాయెకి వికారి సంవత్సరములో కడప రాజ్యం చేస్తావున్న మయా
న్నా అబ్దులు హలీం ఖానుని వారికి కమాళ్ళ యుద్ధము చేసి ఉద్దవయాన్నవు
ష్టు డివేసి అబ్దులు ఖాన్లును సాధించి, శ్రీరంగపట్నానకు తీసుకుని పోయి
46 రి, ఈదేశంలో వున్నా పాళెగాండ్లు తాలూకు నమన్ని గ్రామాలు యావత్తు సర
కారు జప్తి చేసి గుత్తి కడప రాజ్యాల్లు సామిలు చేసిరి. ఈ ప్రకారం మెన్ని నాళ్లు
జరిగిన తరువాతను బహాదరువారు తనుమకిం దరాజ్యాన్న పోయి అక్కడనే శరీరం
విడిచిన తరువాత యీయన కుమారుడు శుభత్వవనామ సంవత్సరం లాగా
యితి రాజ్యభారం టిపు సాహేబు చేస్తావున్న కాలమందు విశ్వావసునామసం
వత్సర మాఘమాసంలోను మరహట్టి తాళ్లు బయిదురు గుర్రం కృష్ణానది వెడ్డున
దిగి వుండిరి యిదు నూర్లు గుర్రం యెకాయెకి యీ తాడిపత్రికి వచ్చి గ్రామము ముద
రా బస్తు డూచుకుని గ్రామములో బహుమందిని సంహార్లను దెబ్బనరికి పా
డు చేసిరి. అదే కాలమందు బయిదురు గుర్రం కొండా దఫాన వచ్చి వెల్లూరు దా
కో బస్తు డూచుకుని దేశములోను శరారత [illegible] సా వోపున. ఐతాను

వారు సైన్యముతోకూడా యెకాయెకీ శ్రీరంగపట్నము నుంచి వెళ్లి అదవెని
దమోహాము చేసి దరోబస్తు మోచి, అదవెని ఠాణా వేసుకొని పశ్చిమాన కు శాన
దూరం పరియంతరం పోయి మరహాటివారి సైన్యం ప్రవేశ్యానకు సాగనంపించి తిరిగి
వచ్చే సమయమందు రాయదుర్గం సాధించి ఆ ధొరలను శ్రీరంగపట్నానకు
సాగించుతపోయిరి.- ఈ రాజ్యములో గుత్తి సుబావద్ద కుతుబుద్దీను ఖాను న
వాబు నుంచి వుందురు.- ఆ కాలమందు కుతుబుద్దీను ఖానుని వారి సైన్యము యీ
రాజ్యము కాపాడుతూ వుండగా సౌమ్యసాధారణ సంవత్సరములో నిజాం మల్లీఖా
47 నుని వారి సైన్యము వచ్చి పానగల్లు వద్ద దిగి యీ రాజ్యములో శరారతు చేయవలె
నని వుండగా ఆ సమయమందు బనగానిపల్లె నవాబు అసదల్లీ ఖానుని వారు కేం
ద్రసైన్యముతో వచ్చి బనగానిపల్లెకు వచ్చి ఠాణా వేసుకొని, పూర్వము యీ దేశము
లో నున్న పాళెగాండ్లను పిలుపించుకొని యీ రాజ్యములో శరారతు చేయవలె
నని వుండగా గుత్తి వద్ద వున్న కుతుబుద్దీను ఖాను నవాబు వారు సైన్యముతో
యి తమకు వద్దను దిగి బనగానిపల్లె వారు యీ అసదల్లీ ఖానుని వారికి కుతుబద్దీ
ను ఖాను నవాబుకు యుద్ధము అయినందున ఆ యుద్ధములో నుబవాందరు వారితా
కాకు కుతుబుద్దీను ఖాను నవాబు యివారి సైన్యము తిరిగి వచ్చి గుత్తి చేరినందున
ఆ సదల్లీ ఖానుని వారు సైన్యముతో కూడా బనగానిపల్లె బలకాయించుకొని వుండగా
నిజాం మల్లీ ఖానుని వారి తాబ్యు భార్ సైన్యముతో బారామల్లు ఆనే సరదార్లు యింకాకేం
తమంది సరదార్లు వచ్చిరి. తమాము నయిబ్బే వెం గుర్రం దేశములో వున్న పాళెగాండ్లు
మందిని కూర్చుకొని ఘుండికోట కు ముట్టడివేసి సాధించి యీ తాలూకా పర్తి తాలూకా
కు నిజాం మల్లీఖానుని వారి శలవు ప్రకారము [illegible]

చ్చి, వెల్లూరు కోటకు ముట్టడి వేసి సాధించి, యీతాడిపత్రి తాలూకాకు వచ్చెను.
48 త్త కోటకు ముట్టడి వేసి సాధించి గ్రామములను దిగి, తమాము పొడుచేసి నెల దినము
లు కోటను పోట్లాడి సాధించిరి. తరువాత శింగనమ... వేముల రెండు తాలూకాలు సాధిం
చిరి. ఇంతట తరువాత నిజాము అల్లీఖాను నివారు దివాను అయిన ముషీరు ముల్కు
ఖారైన సైన్యముతో కూడా శ్రీరంగపట్నముపై పొయ్యేటప్పుడు యిక్కడ వున్న యిస్వామి
యర్యాగారు మశీరు వెంబడిగా పట్నం పరియంతరము పోయి తిరిగివచ్చేటప్పుడు తా
డిమర్రి మశీరు వారు యిస్వామియర్యాగారికి థాణావేయించి యిచ్చిరి తాడిమర్రి పాళె
గాండ్లు వెళ్లకొట్టినందున ఆ తాడిమర్రి తాలూకాకు పాళెగాండ్లు సూరాపురానకు పోయి అ
క్కడనుంచి సైన్యము కూర్చుకొని వచ్చి యీతాడిపత్రి గ్రామముమీద దొంబస్తు దోచుకొ
ని రయితులను పట్టుకొని పోయి, యీతాడిపత్రికి వాయవ్య భాగమందు అయిదుకో
సులమీద కోనముప్పలపాటి కోనలో దిగి వుండగా యిస్వామియర్యాగారు వేములలోన
వుండి యెకాయెకి సైన్యముతో కూడా వచ్చి యీగ్రామము వర్తమానము విచారించి ఆ
రాత్రి తర్లిపోయి కోనలో దిగివున్న సూరాపురంవారి సైన్యముతో పాళెగాండ్లమీద
యుద్ధము చేసి, దొంబస్తు దోచుకొని పోయి వచ్చి యీవూరి చేరి వుండగా ఆపాళెగా
ండ్లు అక్కడనుంచి తాడిమర్రి తాలూకాలో కై పోయినందున యిక్కడ వున్న యిస్వామి
49 యర్యావారు సన్నైన సైన్యముతో కూడా పోయి అక్కడ పాళెగాండ్లని భాయించకుండా చే
సినందున వాళ్లకు నిభావు తేక తిరిగి సూరాపురము చేరెను. తరువాత యిస్వామి
యర్యావారు యీరాజ్యము వ్యవహారము విచారించుతూ వుండగా యీగ్రామ
మునడి పేటలో సంసార్లు యిండ్లు పడగొట్టి వగతె చేరి నిర్మాణము చేసిరి. ఈప్ర
కారము మండాడు స [illegible]

తాలు గుత్తయిలాంతాలు విడిచి గోలకొండ తానాతోషా యెను. ఆకాలమందుయి
స్వామి యర్యా మొదలు చేసుకుని పది సంవత్సరాల పరియంతరము గోలకొండ నుం
చి అమలు దార్లు వచ్చి విచారించుకుంటూ వుందురు. వివరము—

౧ యిస్వామి యర్యాగారు ౧ ప్రాకుటూరు అమీను సాహేబు
౧ దిలావర దౌలు— ౧ గులామల్లీ ఖానుడు ౧ చందూలాల—

యీప్రకారము అదుదు గురు సరదార్ల తర్ఫు నుంచి వచ్చిన అమలుదార్లు వ్యవహార
ము చేస్తావుండగా పది సంవత్సరాల పరియంతరము జరిగిన మీదట ను యీతా
డిపత్రికి ముక్కాలు కోసు మీదట యతక్కు భూమిలోను గెత్రిరాముడు అనే కమ్మ
వాడు వగపల్లె కట్టించినాడు. మజరా కొత్తపల్లె అని పేరువున్నది. ఈ తాడిపత్రికి ద
క్షిణ భాగమందు కోసు మీద వగపల్లె కట్టించి ఆ పల్లె పేరు కట్టించినవాడు వెంకటా
ద్రి నాయుడు గనక వెంకటాపురము అనే పేరు కలిగినది. మజరా కింద యీ రెండు ప
ల్లెలు నడుస్తావున్నవి. మల్లీఖానుని వారి అమల్లోను యీతాలూకాలు తా
డిపత్రి వెల్లువారు తాలూకాలు మహమ్మదు అనేవు జమీదారుణి మార్ఫత్తు నడు
స్తూ వుండగా యీ మహమ్మదు అనేవు జమాదారుణి తర్ఫు నుంచి, అమలు దార్లు వెంగమ
నాయుడు చెప్పు పల్లెలచ్చన్న గార్ని వుంచి వుంటే గా రెండు తాలూకాలు తరువాత
రుసూదాగా చెల్లక బాకీపడినందున ఆ జమాందారుడు యీ తాడిపత్రి తాలూకా
లో కూర్చుకొని అమలుదార్ల మీద రూకల శానా జోరు చేసె గ్రామములోరయితులు
చేత దండుగలు వసూలు చేసుకొని భర్తీ చేసియిన్యమని ఆలోచన చేస్తావున్న సమ
యమందు శానామంది రయితులు పరారి అయిపోయి వలస చేరిరి. చిక్కిన
రయితులచేత దండుగులు వసూలుచేసుకొని [illegible]

డ్లు ఒప్పించి మెరికి నద్రవ్యము తీసుకొని యీ గ్రామములో వున్న తాలుకాలు యందు నిజా
మల్లీఖాను నివారి షముల శ్రీరంగపట్ననకు తీప్పుసాహేబును సాధించి, యీ మా
ర్గానకు యింత్తైన్య సైన్యము వచ్చి గుత్తికి సాగిపోయి, గుత్తిముట్టడి వేసి అక్కడ వుండగా కొం
తమంది రయితులు పోయి ఫిరియాదు చేసినందున సైన్యముతో వగ సరదారుడు
వచ్చి యీ గ్రామములో వున్న మతామ్మదులు మీద జమాదారు తీర్చివెళ్ళగొట్టిరి.
51 ఇంతలో చందూలాలు వారు గోలుకొండ నుంచి తెడపరాజ్యము మొదలు చేసుకొని
గుత్తిపరియంతరం బల్లారి దెబ్బ చేసుకొని సైన్యముతో వచ్చి రిగన్స్ రాజ్యము
చందూలాలా వారి స్వాధీనము ఆయెను- ఆ తాలుమందు యీ అయిదు తాలూకాలు
పైకి వెమల తాలూకా వేరే తెడప తాలూకాకు సామీలు చేసి, తాడిపత్రి, శింగనమ
ల, పెళ్ళూరు, యీ తాడిపత్రి యీ నాల్గు తాలూకాలు అమలు బలవంతరాయనికి
యిచ్చి పంపించినందున తదారభ్యము బలవంతరాయుడు రెండు సంవత్సరాలు అమ
లు చేస్తూ వుండగా దేశము రూతయినిమిత్తము గ్రామాలు [illegible] చిరాకు అయి దేశ
ములో రయితులు పరారీ అయిపోయిరి. ఇంతలో కుంఫిణీవారు తమాము దేశా
లూలు ము తమ స్వాధీనము చేసుకొని దేశములోకి వచ్చే సమాచారము విని చందూ
లాలా వారు లోగడ అమలు చేసిన అమలుదార్లను గోలుకొండకు ... అంపించివుం
డిరి. వారు అక్కడనుంచి తిరిగి విడుదల అయి దేశములోకి వచ్చిరి. ఆ సమయమం
దు కుంఫిణీవారు దేశము యావత్తు తమ స్వాధీనము చేసుకొని వ్యవహారము యా
వత్తు తమ స్వాధీనము చేసుకొని యీ గ్రామము లోను మొగలాయి వారు లోగడ యీ
తాడిపత్రి గ్రామములో రయితుల చేత దండుగ యితీస్తున్న రూకయి వాపస్సు యిప్పిం
52 చి, రాజ్యముకు దిరించిరి. తరువాత సుదుర్మతి సంవత్సరము లాగాయతు దేశ

మాధ్యంతమున్నైయి మాషీ చేయించి తరం జమాబందిచేసినారు. ఈప్రకారము
వుండగా దేశములో వరుషము విస్తారములయి యెర్లుబిళి విస్తారంగాలయి ప్రవహిం
చి దేశములో చెర్వులు యావత్తు తెగిపోయినందున చెర్వులు యావత్తు వారాజరతు
మనరోలుసాహెబులవారు తక్షీంచి వుద్ధారము చేసిరి. ఇదిగాక నున్న దేవాలయాలు
జీర్ణ వుద్ధారము దేశములో చేసిరి. యింతాడిపర్తి గ్రామమందు శ్రీ చింతలరాయ
స్వామి దేవాలయంలో ఆస్థాన మంటపం పూర్వీనమున్న ప్రకారం శిలామంటపము
తక్షీంచె దానికి తగిన ద్రవ్యము యిచ్చిరి గనుక ఆదేవాలయములో జీర్ణమయి ఆస్థాన న్నమం
టపము తక్ష్యాళ్ల మంటప ప్రకారం యావత్తు దురుస్తు చేయించి నారు. ఇదిగాక నుతా
లవనము వేయించినారు. ఈగ్రామములోను వున్న వుభయతా దేవాలయాలు. యింతా
గ్రామములో వున్న దేవాలయాలు సరకారు తఖ్తు నుంచి నడుస్తూ వున్నది. హావిలుంషి
లోసరకారులోను నడిచే తఖ్తులు తపశీలు——
అంతయు యీ గ్రామములోను వుండే దేవాలయాల్లుకి పూజా నైవేద్యాలు సరకారునుం
చి మొకరరు అయి వచ్చిన దేవాలయాలు గాక నున్న నిత్య దేవాలయాలు ఖర్చులు స్వంతం
గా పూజ నడిచే శక్తి దేవాలయాల్లు గాక నిల్చబడి రెండు దేవాలయాలు పూజ
53 నైవేద్యాలు వొకమాలు విగ్రహాలు సహితం వెము గన్క పాడులయి దేవాలయాలు మా
త్రం పాడు గా వున్నవి. మన్రోలు సాహెబుల వారి ప్రభుత్వములో చింతలరాయ
స్వామి దేవాలయంలో ఆచార్య పురుషులు తాళ్ళపాక రాఘవాచార్యుల్ల సనదు ప్రకారం
ఆమయి దారు గోవిందరాయని వారి తోకేదు పుష్టి నది. ౧ రక్తాక్షినామసంవ
త్సర ఆషాఢ శుద్ధ ౧౪ లు——

౧

చింతలరాయస్వామి దేవాలయం
వద్ధుటిగ సరకారుతప్పరితుతుంపిలో
వారుచేసినది తెంప్పైరాయి ౪॥౦
నెలగకి సరకారుతోసే ఖానానుం
చివస్తైదిఅమలుదారుణీము
ఖాంతరము అర్చకు నివశాన్స
యిస్తూవున్నారు. దినగకి తెంప్పైరాయి
౦౬॥౦ వెచ్చను అఖండ దీపారాధన
కున్నైవేద్యము వగైరా అర్చకుడుచే
స్తూవున్నాడు. ఇదిగాక నురథోత్స
వంఖర్చుకు సరకారు వారు తెంప్పైరాయి
౩౦ వరహాలు యిస్తూవున్నారు—
అమ్మిల్లిదార్లు ముఖాంతరంఖర్చు
చేసి రథోత్సవం సాగిస్తూవున్నారు.
ఈదేవునికి మంత్రపుష్పము నిమిత్యం
నెలగకి తెంప్పైరాయి ౬॥ అయిదురూక
యివెచ్చను బ్రాహ్మణ్యులు ముట్టుతూవున్నది.
౬॥౦ అంబ్రుత నివాచార్లుకు—
౬॥౦ రాఘవేంద్రాచార్లుకు—

౦॥౬

అఖండనైవేద్యాను. త్రాయమేశ్వరస్వామికి
దినము గకి తెప్పైరాయి ౬ ౧॥౦ ప్రకారము
దీపారాధన పూజనైవేద్యాలు నెలకు ౪॥౦
సరకారుతట్టునుంచి వెసేఖానానుంచిత
ప్పించి అమలుదారుణి మారీషత్సనతం
బళ్లవాండ్లకు ముట్టుతూవున్నది. మంత్ర
పుష్పము ౦॥౦ అయిదురూకలు ముట్టే
ది.

౦౬॥౦ అయారు యిక్ష్మీనర్సంభట్లు
౬॥౦ ఆపాంపాంభట్లు లక్ష్మీనరసింహశా
స్త్రుర్లువారికి—

౦॥౦
తేరు [illegible]యి వుత్సవం నిమిత్యమ్మా ౩౦
తెంప్పైరాయి వరహాలు వెసెఖానానుం
చివస్తూవున్నది గన్న అమలుదారు
లోవారు [illegible]

3

54 యేటిఆవలఆంజనేయస్వామికి
దేవాలయం వఘటింటికి—
౧౪౬— సరకారు తట్టు నుంచి
తూంశెఖానా నుంచి పూజనైవే
ద్యాలకు వెచ్చి అమయిదారు గ్రామఖాం
తరము అమలూవున్నది—

౪

పినాకినినదిపెద్దనెపేటఆంజనేయ
స్వామిదేవాలయముకు వఘటింటికి—
౦౹౩౬— నె౧కి తెంపె రాయి—
ఎన్నిరూకలు పరకాప్రకారము సర
కారు తట్టు నుంచి నడుస్తూవున్నది.

౫

ఎగువపాళెములోని విఘ్నేశ్వరుని
దేవాలయముకు ౧కి పూజనైవేద్యాలకుం
గ్రామతము ఖాంతరము జమానుము
వరరు అయినందున నడుస్తూవున్నది—
౬౦/౹ సిరారంభము —
౬౭ కొడారంభము —
యీప్రకారము పర్వా నుంచి నడుస్తూవున్నది —
ఈ కసుబా వాడపల్లి గ్రామములోను పూర్వము నుంచి వున్న చెర్వు శిలముయిపో
యినందున యిప్పుడు ఆపాలము తాడారంభము కింద నడుస్తూ వున్నది. యీ తా
డారంభము ~~[illegible]~~ ము భూమిలోను సఫయము యొక్క వివరము. పూర్వము
యిన వెళ్లనుంచి అస్తమానంప రియంతరం రెండు యెద్దుల నుకె ఘ్లుమెని గోర్తితూ
వెన్నది. రెండుమంతలు. ఘుంతవగటింటికి పత్రా మూడుసెర్లుప్రకారము ఆరు
55 పత్రా సెర్లు వెత్తితె గుర్తె డు భూమి. [illegible]

లు చతుర్గా తుకోస్తే నుపూరాఫలము ఉయ్యేది వృత్తము భూమి ఉయ్యేది పుట్టి ౧౫.
౧౦ సంగానుపకాసెర్లు ఉయ్యేది. ౯౦ యీతాధారంభములోను ఉయ్యే ఫలా
లు. జొన్నలు, సజ్జలు. కొర్రలు. పత్తి. శనగలు. అలసందులు. వగైరా ఫ
లాలు ఉవుతూవున్నవి. యీతాదారంభముభూమి మూడుప్రుతులు ఉన్నం
గాను వుత్తమం. మధ్యమం. తనిష్టము అనిమూడుప్రుతులు వున్నందున
మధ్యమముభూమి ఉత్తఫలము. తనిష్టభూమి మూడోపాలుఫలం ఉవు
తూవున్నది. ఈగ్రామాలలోను యీదేశమందు వరుసాలు చతుర్గా తుకోస్తే
నుయీపినాతి నేపూర్వ ప్రవాహం ఉయిపారితే యీపినాతి నేనదిలోగూరకాల్వతో
సినందున పారేదియేపి కాల్వ యిదిగాక వంక నుంచి పత్రుము ముతట్టున వచ్చే
పూరుకాల్వ పెఘటి. యీగ్రామాన్ని పుభయము రెండుకాల్వ యి కిందనారారం
భముపలాలు ఉయ్యేది. కేసరి పెద్ద బియ్యము యత్రిగా వుండును. ఇదిగాక
నువె.. ముఫలము ఉయ్యేది చెనిగి. పెద్ద బియ్యం యత్రిగా వుండును. ఈ
కాల్వ కింద యీ పెద్దమాగాణి గానే యింకా రాగిఫలము ఉవుతూవున్నది. ఈ
గ్రామం ఆయకట్టుభూమిలోను. మొండ ఒంటె కట్టు తెలనివునారు గన్కు ఆమొండలనుం
౮ చిచవు పుటి పుప్పు ఉవుతూవున్నది. ఈ[illegible]మములోను ఉయ్యే వస్త్రా యీతెల్లదిను
స్సుపొగాకు గల్లా యు ధూవతులు వగైరా తెల్లదినుస్సులు ఉవుతూవున్నవి.
యిదిగాక నురంగారెవాండ్లు వు[illegible]నారు. వాండ్లనుంచి చీయేటు ఉవుతూవున్న
వి. కుసుంబ్లా రంగు చేస్తూవున్నారు. యీగ్రామములోను పడుంపెకాలోవాండ్లువిస్తా
రము[illegible]. నాల్గు అయ్యిదు యిండ్ల వాండ్లు వున్నారు గన్క వాండ్లనుంచి ఉయ్యే
దినుస్సు భర[illegible] ఉనగా [illegible] కొరమ్యాకెం భాండవతుయి వృద్ధిరా [illegible] యిదినుస్సులు

అవుతూవున్నది. ఈవర్గ రాంవ్రాసిన దినుస్సులలోను నయంవు దిగువాయితరిపో దారిప్రకారము అవుతూవున్నది. ఈగ్రామములోను వుండేజాతులవివరం—

౩ బ్రాహ్మలు
౧ స్మార్తులు—
౧ మాధ్వులు
౧ శ్రీవైష్ణవులు
౩
౧ కోమట్లు
౧ తెలుగుబలిజెవాండ్లు
౧ కాపెమహేంద్రం
౧ గాజులవాండ్లు
౧ సాతానివాండ్లు.
౧ కంసాలులు
౧ మేదరవాండ్లు
౧ ముచ్చులవాండ్లు
౧ బోగిరివాండ్లు
౧ జలగడ్డవాండ్లు
౧ కమ్మరవాండ్లు
౧ రజపుత్రవాండ్లు
౧ బొందిలివాండ్లు
౧ [illegible]పోతులు—

౧ భోగంవాండ్లు
౧ బోయవాండ్లు
౧ చాకలివాండ్లు
౧ పద్మసాలెవాండ్లు
౧ దేవాంగులు
౧ కుంరివాండ్లు
౧ మొగరివాండ్లు
౧ గొల్లవాండ్లు
౧ కురుబవాండ్లు
౧ లింగబలిజలు
౧ బేస్తవాండ్లు.
౧ దాసరులు
౧ వడ్లవాండ్లు
౧ కరమలువారు
౧ ఉప్పుసాలెవారు
౧ కమ్మవాండ్లు
౧ దూదేకులవాండ్లు
౧ మెడిదెకాపులు

౧ మొహాంతికాపులు
౧ జోగివాండ్లు
౧ వుప్పరవాండ్లు
౧ మంగలవాండ్లు
౧ రంగరాజులు
౧ భాయితీలు
౧ తంబళ్లవాండ్లు
౧ పడిమెతెలు
౧ మోవాలు[illegible]—
౧ పపా[illegible]వాండ్లు
౧ తురకవాండ్లు
భాయితీలవర్గరా
౧ జంగాలు—
౧ యాదిగవాండ్లు
౧ మాలవాండ్లు
౧ మాదిగవాండ్లు—

57 ఈ తసుబా తాడిపర్తి వొల్ రెడ్లపై కెత్త దినార సంవత్సరం గారి అర్థాంశం రెడ్డిమిరాశి
యీతదిరివాండ్లు తాయాతువాండ్లు పోజరువెత్తపోయినందున మాన్యాఫ్యఖమా
సిఓ వెస్త్రవేళ జప్తితి దాఖలా చేయించినారుగనక తరువాత యీంత దిరివాండ్ల
వంశేతులు నరసింహాడు వగైరా వారు వచ్చి మామిరాశి మాన్యాలు శలవుయిప్పిం
చవలెనని ఫిరియాదియీ వరకు సల్లచేస్తూ వున్నారు. పావిగుత్తి రెడ్డిగారి వంశే
కుడైన విప్పారెడ్డి యీభాగములో అంతర్భూతంగా వుండే మల్లపల్లె రామిరెడ్డి గా
వుభయం రెడ్లు వున్నారు.——

కరణాల అంశ్యములు 3 కి

కామరాజు గారి అంశ్యాన్ను   వెంగరాజు గారి అంశ్యం 1 కి —   ముద్దరాజువారి అంశ్యం 1 కి —

యీ ప్రకారం వ్రాసిన కయిఫీయతు వ్రాసిన తెల్సియు యీవత్తు మొత్తు దాప్పు
లచేత తమామువోయిన విగస్తా పెద్దలు చెప్పగా విని వర్తమానము న్ని
శిలాశాసనాలు దాఖలాలు చూచి వ్రాసినాము —

యీ ప్రకారము కసుబా తాడిపర్తి కయిఫీయత్తు సదరహు గ్రామం కర్ణాలు
వద్దనుంచి ఆనందరావు యీలాంకె పోజరత్తు కర్ణలు కాలిన్ మెకెంజీసా
హెబు సరవియర్ జనరలు వారి తరఫు నుంచి యీ తాడిపర్తి గ్రామాన్ని
58 ఫియత్తు ~~[illegible]~~ శిలాశాసనాలు వగైరా దరియాప్తు నిమిత్యము వచ్చిన క
సుబా తాడిపర్తి కయిఫీయత్తు వ్రాయించినారు

శాలివాహన శకవరుషంబులు 1734 అగు నేటి అంగీరస నామ సం॥ వైశా
ఖ శుద్ధ 1 ఆదివారం యీ రోజున తాడిపర్తి మొకాములో వ్రాయించ [illegible]
అయినది.— యీ [illegible] ర్తి గ్రామ [illegible]

స్వామి దేవాలయము వస్థానము ఉత్సవములు షుమారుగా నరస వ్యవస్థప్రాచీనకవితలంటే
తాళపత్ర పుస్తకములలోకి యిన్ని దేవాలయాన్ని నడిచే దాఖలాలు వ్రాసివున్నాది.
యింతా అచింతలరాయస్వామికి ఆచార్యపురుషులయిన రాఘవాచార్యులు వారి వ
ద్దతనకు ఆచార్యపురుషులమొదటి వంశావళ్లీ పరియాదానే వ్రాసి వుండిన
దాఖలాలున్నది. ఇదిగాక తాడిపర్తిగ్రామములోవుండే అప్పళ్లాచార్యుల
59 వారి వద్దను రాగిశాసనమున్నది. అందులో తనకు ఆచార్యపురుషత్వం నడిచే
బాగున 1183 వ సంవత్సరములో సన్నదు అయినది. ఆ సన్నదు ప్రకారము యీ
అప్పళ్లాచార్యులకు ఆచార్యపురుషత్వము నడవలేదు. ఇదిగాక తుంపెళ్ల
ములగాయతి యీ అప్పళ్లాచార్యులకు ఆచార్యపురుషత్వం నడవలేదు. రాఘ
వాచార్యులవారికి వారి పెద్దలనాటినుంచి శిలశీలాగా నడుస్తూవున్నది. వెచ్చ
మరియేమిన్నీ లేదు. తద్మజనులు వక్షప్రాచీనమైన కవిలెలు వెళపత్రాలు యేమిన్నీ
లేవు. ఈ తాడిపర్తికైఫీయ్యతులో యీ వర్తమానము [illegible]
[illegible] ——

K. V. Jogayya
8.11.'43.